

CONCETTA LA MAZZA

Diad biek na asul na tawen.

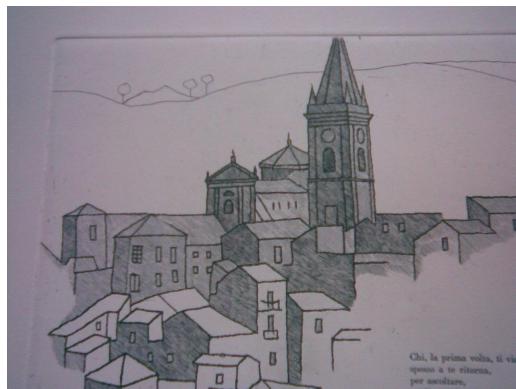

Bagyora

Say Conseta Laza so inyanak ed Novara di Sicilia nen 1936, say panguloan nen Domenko La Maza tan Teresa Curren. Nen 1950, kayari na irap ya peryodo na "asainmin" ya inate ya auntie, akasabi ed atateng to diad Domodosola, ya siansia nin kaiba ton manaayam kaiba so asawa ton si Giseppepe. Sikatoy walaan na taloran anak: Armando, Lucnio tan Daniela. Diad agano ni ed nonot to so alablabas a pilalek a tandaan to so Ugaw nin ugaw tan dia so panag-anak na sayan maapit, personal, balet ta napno na saray anekdota tan reperensya ed kaliberliber na satan a panaon so insensuno: say bansa, saray ugali ed lawak, saray ugali, saray ugali, saray ugali, saray ugali, saray ugali, saray ugali, so walaan na saray ugali, tan ugali to, saray tradisyon na satan a territorya diad ambilunget iran taon na Komaduan Sankamundoan a Guerra.

Say manunan enerhiya na panagsulat.

Say melag a ekseta et nimatalek ed saray tiyo tan napilitan a manayam ed Casthingani diad kaarawi na bansa tan saray kakaiba ed Castrongania. Kanian sikatoy manbiabiahe ed personal to panamegley nen Cruis diad inkabukbukor to ed mairap iran taon na bakal ed baeten na eras, ag-inkaamta na panaon, superstisyon tan panagmaltrato. Kayari na bakal say agnapaliisan a panag-emigrasyon tan say gapoan, natural a mairap, diad Bukig.

Amin na saya so nibaga panamegley na pakanengneng na sakey a marikit a mangibibisita lamet ed saray yugtan na ibaleg na sakey a pakanodnonotan tan say makapabiglan inkapresko tan sakey a manipis a lubir na irony so mangiiter ed sikatayo na liket na panagbasa - diad kaunoran - sakey ya emblema ed komunidad na pamilya tayo, a makayarin man-eksayt na eksayting. aralem tayo tan satan so kayarian na balang sakey ed sikatayo.

Diad sayan antikey a nobela nen Conseta Laza, say pansulat so mansusublayan ed kada totontonen tan ompawil ed asasakbay iran taon, a bulos ed antokaman a pormal a panag-eskematismo, a papaandaren na arcaa ed loob, so magmaliw a sakey ya ilog a sigpot ya onuran na kamarerwa.

Saray pigura na saray tiyo, si Antonia tan Michle, so agnalinglingwanan, a singa met ed imahen nen Novara bilang mabunlok, mapangta tan masamsamit a singa masebeg tan malet a mansiansian agnalinglingwanan.

Diad kaunoran, say mairap ya idalan ed inkatobonbalo no nagawa so agnaparaan a nagawa, balet say melag a konsepto so ag-onsusuko ed makapasinagem a kapalaran, lapud pakpel tan ag-inka-maapa ya ilalo to ed arapen, lapud saray mata to et akapan- say asul na tawen!

"Ginmapon ed siak. Nayarin mairap so agew, ginmapo so tiagew na 1938, duay taon ko la tan sinmabi so tiyak pian alaen to ak. Diad sakey a bag na tela et inyan to so blusa tan duaran paris a panty, insan ibaliwala so amin a natilik ed abung ko. Melag ak kanian agko namoria ya onggapo so Via Crusis ko ed satan ya agew.

Diad biek na asul na tawen.

Kapitulo Primo - Say bilay na ama.

It is now an old uninhabited ruin, suffocated by the cobwebs and gnawed by the tarmes but, a long time ago, in Novara, a town lying under a majestic fortress on the Messina mountains, in an alley in the district of the Engia there was sakey ya abung ya asingger ed subol. Say lolooban a puerta so angiter na loob a takayan a mamaarap ed primeron grado a walay melag a kuarto a walaan na kiew a keybo na kiew: satan so kuarton ugipan. Linma ka ed datal ed tagey tan wadman so kusina, no nayarin tawagen itan. Diad sakey a suyok, sakey a bato a panag-alaan na bato a pangiiyan ed apoy tan sakey a gulo na bakal ya inusar pian niiyan so kaldero na pasta. Diad arap, akabitin ed padir,

andeket ya andeket a singa say tono, kiew a pala, duaran kriminal, sakey a melag tan sakey ya baleg, say hurnoan pian naluto so tinapay, diad gilig et say kapalduan burza, sakey a "burzazzi" tan tan pigaran yurongan ed Regine. Diad kaunoran et walay lugar, a walay balkonahe a sankanengneng so eskinita, a walay dukolan labat ed kuadrado. Satan ya abut so panarian a panaayaman na masiken ed kawigi nen 1934. Sakey a latine na bato so naala ed silong na danum a walaan na kiew a sakbong. Lapud wala so imburnal, say unor so kaukolan a manserbi pian nabawasan so angob ya impaway. Siempre, say abung et anggapoy danum tan liwawa na koryenti, sakey a kombeniensia ya wala ni ray baron. Diad abay na satan et walay kiew a puerta a mamaarap ed masio a ditan et akasulong iray manok ed kiew.

Diad sayan suyok, diad paway na mundo, si nanay ko so manaayam a kaibay masiken to, a sakey a managdait, duaran sanaagi tan sakey ya atsik, so wala la'd bilay tan manaayam met ed Novara. Say nanay ko et blonde, manipis, talagan makapuy a tuloy na konstitusyon, so walaan na malimpek a tuloy iran tampok tan samay sankaiimanoan ed lupa to, ontan met ed gatas, so duaran baleg ya asul a mata, a ngalngalin naynay a natatakot tan maermen. Nayarin say biglan impatey na ina, sanen sikatoy mantaon na duamplon tan apat, so sengegan na inka-maamo to ed pisikal tan moral.

Pigaran taon kayari na impatey na masiken, say nanay ko, lapud impibiang na sakey ed saray akasabi to, so akaabet ed si Charing na Prinsipe to. Si tatay ko et kabiangan na sakey ya elegante ya pamilya nen Badiano, ya akagaway taberna ya walay taba tan tagano. Sikatoy pamilya na saray baleg a komikimey, tan si tatay ko et laki, unong ed amin, marakep a tuloy, atagey, kolor-kape, maples tan makapaligliwa. Sikatoy nanayam ed sakey a kabiangan na baley ya arawi ed baley: manaakar,

maong so lena to, diad kapalduan oras ya naawat mo. Say ama to so angiyakar na kiew a karbon. Say ina so sakey a dinamikon bii, nen kabuasan et sikatoy linma ed Novara ya aka-mula ya mangaliw na genre ya intarya ra ed tindaan: saray tabacconista, asin tan kakanen. Lanang kon isusulong so elegante na baleg ya andeket a panag-abel ya akapaliber ed beklew, ya angaliw met na dyaryo pian ag-onkikiwas iray suki. Satan so sakey labat a tindaan ed baryo tan maong -say kiwawala ed satan ya abung, anggaman waloran sangi so pakanen, ag-onkulang.

Diad labi na labi et sikatoy tinmulong ed saray patron natan ya onsisinag la natan - tan say pitaka to - ya amarukey ed alak tekep na makolor a pakanengneng. Lapud aglanlamang tawiren na ugugaw so kimey na atateng, naaralan nen tatay ko so inkadunong na sapatero. Kayari na impiasawa ya nanbayag na pigaran bulan et si tatay tan nanay ko, so akiasawa la, so linma pian man-ubong ed aro diad abung diad subol na distrito na ENGIA. Kalabas na eksakton siam bulan et akasabi ak la ed sayan mundo tan, unong ed sakey a sagradon kustombre ed abalaten, awalaan ak na ngaran na masiken na ama, Conceta. Anggaman ed malimpek ya edad et ambilunget tan malimpek so baog ko, naynay ak ya onaakis. Say masiken, lapud anggapoy kayarian min dukolan, so napilitan ya mangikulong ed siak ed amin ya masanton agew diad saray taklay to, say labi so naugip ed Latvian a kaiba toy tatay tan nanay. Unong ed amin, siak so mauges a tuloy tan agak makasungdo. Kalabas na pigaran bulan, lapud daiset so kimey ed bansa, denesidi nen tatay ko so onlad trabaho ed Sardnia. Sanen sikatoy tinmaynan ed sananey ya isla et tinaynan to so ina to a kaiba so marikit a manngunguronguro tan sananey a pinalsa ya sinipa to ed eges.

Sanen duampllo tan taon ko so inyanak nen agik a si Rosa. Say ngaran et say masiken na ina. Aliwan singa say Conceta, Rosa -

lanang unong ed si nanay ko - sikatoy marakep, amputi tan rosas na kolor na kolor, kolor-kape ya buek ya aka-eba na sakey ya mantutunosan ya lupa ya akaamot na duaran mararakep ya asul ya mata: sakey a rosas, singa ngaran to! Kanian nen linma si nanay ko ed subol pian mangalay danum ya walay awit ton peker ed taklay to et tinepetan to no panon ya posiblin makaanak na duaran sigpot ya mandumaan ya anak ton bibii. - MASAKIT CCÀ, Rusina, kanian si Bilkiki et, balet say Aucors...- Saya, Rosina, balet say sananey... inkuan da ed saray kakaaro to ya walay ngisi ed saray bilil. Kaleganan na satan, diad sayan kipapasen et nantultuloy ak ya ag-oninawa, a singa pinasakbayan ko so yolen na kairapan ko, akisalamat so Dios, anggano aliwan lapud impanresign.

Diad pangibagak na istorya, unona, kaukolan kon ipaamta ed sika so auntia ya auntie, diad antikey, zì 'nnuoia 'nuoia 'nuoia 'nuoia 'nuoia 'nuoia. Sikato so panguloan ya agi nen nanay ko, diad baetan na duara et labinpitoy taon na pandumaan. Sikatoy abeban bii tan taganon ugaw, a walaan na marutak a buek to a naplag ed mata to. Say apaulyanan a lupa to so angipanengneng na mas dakel a taon nen saramay walad sikato tan diad andi-kakanaan a pakanengneng to et wala labat so ontanlan kababaingan. Nen duamploy taon to, diad saman ya panaon sanen sikatoy sakey ya asawan laki, sikatoy akiasawa ed sakey ed inmunan kapinsan to, pinmawil la manlapud saray kimey diad Semplee Galilea, a nansiansian balo tan kaiba so sakey a anak a talora -taon. Sikato, say tiyo Michele, si Zffi Micheri, so abebbeba a laki tan singa say panlapuan na pil-gavio Emanuele III, so nanayam ed abung a kabaleyen to ed bansa parad saray takayan a ngalngali duaran metro so kalapar to. Marakep itan ya abung. Diad dalin et walay tindaan na karpentero a walaan na baleg a sentro a walaan na baleg a

sentro a walaan na panangipeketan, duaran balyena na bakor a ditan et sikatoy nansiansian manlalaok, mansususo, mansususo, onkiling ed saray sali to, sakey a mola a nakaukolan to, sakey a mola, sakey a mola. Diad pangilukot na saray plato tan saray payak, sakey a kalan a walaan na kawali a walaan na kawali a man-iket ed glue, saray lamisaan so aka-stack ed inerman a pasen, arum so akanengneng ed akapeket ed dingding, arum so akabit ed padir, arum a barandilyas tan saray tornero, sakey ed saratan a kuarto, sakey ed saratan a kuarto, sakey ed saratan a kuarto a natan ya natan et kabiangan labat ira ed mundo na saray pakanodnonotan.

Sakey a kiew a takayan so inawit ed primeron grado, a ditan et walay duaran maawang a kuarto a walaan na seramiko iran tile, sakey a luho nensaman, sakey a gilig a ginawa nen tiyo ko, sakey a lamisaan, sakey a lamisaan tan pigaran yurongan a nankakasakey ed rafafo, sakey a klase na tanaman. Manlapud balkonahe ya akaarap ed dalan ya onlad mezzogoto, nen pinmawil so prosesyon na Absam ya mamaarap ed abbey, posible ya nadiwit so akakolor ya ulo na Madonna. Manlapud komaduan grado imbes et nanengneng mo so Rocca Salbeesta tan diad arap, diad panamegley na sakey a sinminag ed baeten na saray kaabungan, napandinayewan mo so marakdakep a dalin na kapalandeyan a kalkalnan onnatnat ed labas na asul na tawen, ya ontatdang ed dayat a diman, nagkalalo la ed dayat, nagkalalo la ed dayat a kawalaan to, nagkalalo la ed dayat a kawalaan to. say Presko na Presko na primabera nen anggapo ni ayag, nanengneng mo so alambre na halkit na Vulcano insan Lipari, Srommmal tan amin ya arum ya isla: sakey a natural a palabas, sakey a kirlap a postor a postor.

Sakey nin takayan so nanopetsa lamet ed primeron grado, a wadtan so kusina tan kuarto, say sankaunaan a maawang a tuloy

so walaan na hurnoan na kiew parad tinapay tan sakey a karbon a balatyang parad panluto. Andi-duaruwan marakep itan ya abung, nilikud ed ag-inkakombeniensya na kusina ya ag-onkapuy so laman to pian apuraen iray sankaimportantian a kimey ed abung. Diad saraman ya agew et wala ni ray ligliwa ya ag ni naisip. Diad tua, say danum et inawit ed public bobon diad zinc quartara insan iyaakar ed onkokomaduan grado ya angikalbo ed satan ed baleg ya angob na teracotta pian urasan iray plato. Lapud anggapoy panag-agus na lababo, say danum na basil so nipawil ed leksab tan nibantak ed kasilyas. Parad sakey a bii et makapakesaw a tuloy itan a trabaho. Say panlingkor tan makapabaing a kipapasen, diad limitasyon na kada panagsungdo na too, so akasabi ed pansamposampot to diad panaon na panagpaabeba sanen kaukolan a mangan si Tit Antonia, lapud panrespeto ed asawa to, diad parehon putahe a ditan et sikatoy inmunan angan, tan anganko, tan anganko, tan anganko, tan anganko, tan anganko, tan anganko. say dios so naulit Ontan met so nagawa, balet wala so pigaran pakanodnonotan ko ed saya.

Si Tiyo Michchle et maermen tan mapangta bilang sakey a komikimey bilang makulangkulang, imbes ya say puso to et walaan na marka a baton buer. Diad pakanengneng to et agko nin balot anengneng so sakey a sinag na inka-mapangasi odino panangabagey ed arum. Insian toy auntie to ed abung pian asikasoen so anak to, kaukolan toy manparaan a mangan, manserbi ed sikato tan naynay ton ibaga so on, on, on. Agnayarin ompatnag itan ed balkonahe no andi et nagulo ira, legan ton ngalngalin kada labi et nasumpal to so trabahon linma to ed taberna a kaiba iray kakaaro to pian inumen.

Sikatoy sinmempet ed abung a manlalaban, mabaliw a kiew tan walaan na mabanglon panlinawa ya imposiblin mansiansian

maapit ed sikato. Imbes, walay liwawa na larak, sikatoy inalagaran to anggad labi ya ag-anggan mangan. Sanen pinmawil so melag ya ari - mabetbet ya anggapoy biskeg ton ontatdang ed takayan - a naksawan to et sikatoy tinaynan to ed kimey a kontra ed kimey a napno na dabok tan diad tagey sikatoy nansiansia ed interon labi pian ibantak so sabitan. Si Aunan Antonia, anggaman ed amin, sinakbongan to na sakey a Passtrano tan maaro ya akayurong ed abay na satan pian bantayan itan anggad kabuasan. Kalian saray taon ya inusar tan, bilang kasalat na ontanlan karakel a debosyon, agto anggan nayarian so onla tan anapen iray kakanayon to pian paliisan so eksena. Sikato, ya maimon, melmelag tan mapangta, so linma pian saliwen so sinulid pannonot, saray suklay, saray clip na buuk tan arum niran bengatla, pian sikatoy ag-ontaynan ed abung. Sanen sikaray inimbitaan ed sakey a seremonya ed kasal, si Tiyo Michchle anggad say unor a bekta so agmakasempet tan agla makaalis diman si Tiya Antonia anggad nayarian na saray kanayon a nasunson so asawa ra. Kada panaon et sikatoy nakombinse da, no maminsan et sikatoy onsabi ed dugan panaon balet ta insan, diad pegley na party, sikatoy akapan-awarean tan atsi si Antonia so adismaya tan maermen, sikatoy sinmempet ed interon Mogia. Diad inlabas na panaon et atipon to so kapaitan tan ermen, ya agto nayarian so man-vent ed siopaman lapud nisulinek itan, sikatoy biktima ed graben sakit na ulo tan ngipen a mamapairap ed satan ed loob na interon simba.

Sakey ya agew sakey ya kaabay, so maong tan si Pia, a tatawagen ya Tiyo Michele tan sikatoy binalaw to ed amin ya mauges ya ginawa to ed asawa to: - nepeg ya nabaingan ka - sikatoy inmeyag - pian manirap so ontan ya bii... kaukolan nen Antonia so man-air. Agmo kaukolan ya ibiig itan ed abung, nepeg

ya ompaway, onla ed misa, onla ed saray kakanayon, a singa gagawaen na amin a Kristiano. Manuna ed amin, kaukolan toy manakar, diad onian paraan labat so onlabas ed sakit na ulo...- Say kaabay so nanopainawa na antikey, insan to intuloy so angikuan: - kulang ed sakey oras manlapud dia a manbiahe ed sakey a mue track a walad sikami so. na dalin tan sakey a melag ya abung a masimpit a tuloy a walaan na kusina ed silong na atep tan sananey ni so medyo basa a kuarto a nayarin manserbi bilang kuarton ugipan no tiagew. Diad sayan dalin wala ray tanaman na saray hazelnus, igos, mandarin, neS espole, ubas, zizzle, mansanas, peras, olibo, diad antikey, balang sakey a bobon na Dios.

Singa amta yo, kayari na impatey nen kuyak, kaukolan kon asikasoen so auntie ko tan agko la naasikaso so kampanya na mas dakel, kanian inisip kon ilako itan. Akin et agmo itan saliwen? Kanian say asawam so nawalaan na panganawnawan makalinawa na maong ya dagem... nen unaan et nanduaruwa si Tiyo Michle balet ta linma lan binmisita ed sikato tan kinombinse to met so inkasikato ya saliwen itan. Diad antikey a panaon et say kontrata so inloob tan say lote so nagmaliw a kayarian to. Kanian, say doble na Vittor Emanuele III, a lalon marundunong tan manloloor, ya iproponi ed si Tiya Antonia: - Naaralan mo so mantipon na saray igos tan pamagaen mo ra. No kaukolan mon urasan iray kawesen mo et onleksab ed ilog tan alaen so danum a nakaukolan pian oninum tan manluto diad pankotkot na abot ed buer pian nalinisan itan. Ag ko labay no panaoy ambetel no say ilog ya onsinag ya walay danum to balet et onlampas ak ed sayan babeng. Imbes, sarag mon panliketan so kampanya. Diad paknengneng to bass si Anun Anton Antonni, ginawa to no panon so impangigangan ed sikato: - Koko, euzzu.- Singa labay mo, siak so inmebat na matulok ed samay mairap-bilay.

Komadua kapitulo - Diad mundo.

Say mairap-bilay a laki tan Zffi Micheri nen kagapo na primabera na 1936 so inmalis ed Castrinania, diad lawak, ya asingger ed thrush na ilog. Diad saray nanduruman baryo na Badyiveccacia, si San Basilis tan Valancaza say tsismis ya sikato so available tan sikatoy tinawag na totoo parad kimey. Diad saraman ya agew et wala so kaugalian, anggano natan et singa nikadkaduma, ya no kaukolan day lamisaan, walay bintana, puerta odino aparador, tinawag da so carpintero tan inasikaso ra ed abung da: sikaray angiyagel na sakey a ordinaryon. nakaukolan a tabla. Inala nen tiyo Michle iray kagawaan tan tinmunda ed saman a pasen anggad impaalagey na kimey.

Tinawag da pian putoten so kiew tan tinaynan da so pigaran taon pian mamagaan. Insan say puon na kiew so ikabit ed padir. Say carpintero so angiyan na lagari ed tagey tan sakey a katulongan ed leksab: "Serra Serra Mastro Dastro a dumè Figima ed Cascia" (akemen so Segu o Grainer a gawaen tayo so Casasancacas nabwas).

Say puon na kiew so akapeket ed padir. Diad baleg a lagari et agamoran da iray lamisaan tan diad saraya et angipaalagey ira na saray bintana, dukolan, aparador. Pian nagawaan to iyan

kimey et sikatoy binmangon ed 4 tan nanakar a sinkaawit to so bulsa tan bakal to. Nasabi ed abung iray kustomer na saray kustomer ya inyopresian to na preskon gatas a walaan na sibuyas tan sakey a tono na tinapay. Diad ngarem et sakey a plato na pasta tan sakey a piraso na keso. Diad pansirunget et sikatoy tinmunda lan manrabaho tan inikdan to na tinapay a ginawa ed abung bilang say unonan deposito sakbay a manbayar na kuenta ed Simba diad Novara.

Pigaran taon so linmabas tan say anak ton si Tullu, so binmaleg tan atalosan to ed baog to ya agto labay ya ibaga, ya ag-itam anggan panon ed mundo, pian usaren so nakekeraan a bilay to a nibiig ed saray lawak. Naaralan to lay propesyon nen ama to balet labay toy man-espesyal tan magmaliw ya eanista. Nayarian ton kombinsien so ama to a sikatoy ibaki to ed sakey a syudad a wadtan so posibilidad na panaral ed satan ya arte. Sikatoy linma ed Catania tan kayari na duay taon ya apresasyon to et sikatoy nagmaliw a maong a tuloy, alikna ton akaparaan a manggawa ed satan a kimey, tan manlapu la nen sikatoy labinsiam taon to et inisip ton parad sikato et sinmabi lay panaon pian napormay pamilya to. Diad loob na pigaran taon et kabat to so anak a bii na pastol tan denesidi toy mangasawa balet ta kontra ed linawa nen Zf Micheri a labay ton miasawa so anak to ed sakey a bii na kasta to. Diad saraman ya agew, ag-nipapanisia, balet ontan: ta say sakey a manag-apag-apag a mangasawa na anak a bii na pastol et baleg itan a rason pian pagalangan. Diad baetan na ama tan anak to et biglan angibulos na baleg a panlalaban a mangitulak ed si Tullu pian isian toy inkasikaton detalyado ed ama tan gulo. Kaiba toy balon pamilya to ya tinaynan toy bansa tan inmalis ed Coko ya baleg so ginawa ton suwerte ed kimey to.

Saray tiyo so ag-aanak, kanian, diad impaway nen Tullu, nansiansia iran sigpot a bukor. Saramay mas mamapakiwas ed

sayan inkaapag-apag et si Tiya Antonia ya angusar na interon agew pian mipulangan ed saray manok, ontikyab tan onkukurong a manbubuskag ed kaliberliber da. Diad satan a Paspasen ed kaumaan et anggapoy pankanawnawa ton mitongtong ed siopaman. Diad okasyon labat na saray importantin holiday a singa say Krismas, Paskua odino Festistan Assunta ed Ferragos et walay pankanawnawa ton onlad baryo pian anapen si nanay ko. Legan na sakey ed sarayan imbisita to kayari na andukey ya impanreklamo to nipaakar ed estado to, impropon to ed agi ton bii: - Pinablin Teresa, naimanok ya diad duaran bibii et masyado kan nagulo, imatalek mo ak ed siak pian magmaliw kan mas bulos ya mangidedika na inkasika ed. say melag ya ugaw. Sikatoy awiten ko ed lawak a ditan et mas maong so dagem tan gawaen ton maong - say nanay ko so inmuna ya agmaligen balet, singa dati, a mainomay a nakokondisyon a karakter, diad benegan na mapilit a panagpilit na agi ton bii so inmabobon.

Parad siak et ginmapo so kairapan. Nayarin mairap so agew, ginmapo so tiagew na 1938, duay taon ko la tan sinmabi so tiyak pian alaen to ak. Diad sakey a bag na tela et sikatoy angiyen na blusa, duaran paris na panty tan ag-amta ed amin a natilak ed abung ko. Melag ak kanian agko namoria ya onggapo so Via Crusis ko ed satan ya agew. Nambiahe kami na mula ya kayari na kapalduan oras o ompan akasabi kami ed sayan nisulinek a pasen a walaan na daiset a panamaseguro a ngaran na Castrongani (Cassandra!) Singa pian iyabawag so desyang a desyang, diad satan et say ngaran et antirika la, anggano diad satan Agko itan namoria. Diad gapo et inabrama ak na asawan laki, sagpaminsan ya sasaliwen ak nen aunti ko na pigaran kendi pian naala so simpatya ko tan sanen inibaan to ak ed si Novara pian anapen so si Novara ed mapilit a. sikato ya bukbukor to Tan ginawa to ak komon ya ina. Agko nayarian ya ag-ontulok.

Kaleganan na satan, si tatay ko so pinmawil a nanlapud Sarnia, so nansiansia labat a sakey simba, magenap la pian manlukon si nanay ko, tan tinmaynan. Sikami nen 1939 tan diad tinmumbok a taon et inyanak si Antonetta. Nanonotan ko ni a say atsik nin Antonia so angitonton ed siak ed Novara ed ina to tan anengneng to so agik a bii ed primeron panganawnawa. Labay ko lay manayam ed abong ya paskaren so melag ya Antonetta balet mas lalon amok ya amo na bilay ko, ya inkuan to ed siak: - No - - -regim ed abong, 'na marakep so kauswato -. bilay, gawaen ko so Sakey a marakep a monyeka).

Sanen akasabi kami ed kapitchus et inyan to ed taklay ko so "kausta" na pizza a walaan na ambalanga iran mata, a makapataktakot. Pinataktakot ko so sarilik. Sakey iyan panaon ya lanang ak ya onaakis lapud labay koy ompawil ed Novara manlapud masiken tan say ina balet anggapoy paarap ed mankombinsin Zì: sikatoy walaan na puson napapagaan tan telek ed kada panag-ayew. Diad inmunan taloy taon et angusar kami na dakel a panaon ed abung diad Castrongania, a ditan et anggapo so mabilay a kamarerwa, a mataltalag labat a makanengneng na bakasyon ed saray kaabungan a nitaytayak ed kaliberliber na kaliberliber.

Nen Simba et linma kami ed baryo tan nantultuloy kamin nananap na nanay, agin bii tan lolo na asawa to. Si lola so maong a too a walaan na bigote. Inawit to so sakey a tabako ya sagpaminsan a nan-ingal. Diad panaoy ambetel et inyakar to ak ed silong na kawes, inyakar to ak ed plasa pian mangaliw na pigaran kendi tan pian tawayen so alak diad baley na "Siciantatata" ed tagey na ospital. Diad labi et pinmawil kami ed Castrining.

Pigaran labi ya linma so tiyo ya man-testing ed banda, ya diman so nan-play na tromo, insan timundan inminum ed taberna tan

pinmawil ed kabaleyán na Arzillo. 500 metro manlapud Castanngaia so ginmapon anawag na "Koncttina, 'Tiya...". Diad abung, say auntie ed kaplesan a panaon so angiparaan ed kaldero na dalin pian painiten so danum diad panagbiahe. Diad kapegleyan na panagluto, ginawa toy inkasikaton sakey a kuto na danum a manpabukal, a nayarin pian ibantak so alak. Diad kawali na bakal et imparaan na auntie so sibuyas ed kamatis pian natimplaan na pasta. Say sibuyas so aliwan tanton aluto tan angitarok ed siak na pansuka. "Mangan, no andi et alaen ko so sinturon tan iter ko ed sika so bangkay...".

Diad saraman ya agew et sakey ya biin nanlapud Venetia so partera ng San Basilio. Sanen diad panaoy ambetel say ilog so walad sigpot ya tiyo Michele ed abaga (diad Caneo) parad pansaliw ed botika diad botika diad Novara. Tinmunda ed abung tan inkuan to "Antonia, manlapud sakey ya anino ya ambetel". Pobrin si ate, agko amta no natatalosan to ya inaro nen Michle.

Natan et limay taon ko la, a nisulinek ed saray lawak, ya agko la pitongtongan so siopaman a nagmaliw ak a singa sakey ya ayep ya agmakapasakit. Nababaingan ak ed amin. Nen linma kamid Novara, inmamot ak ta natatakot ak ed totoo. Namoria na saray kakaabay iyan pananguman tan kanian sinimbawa da iray tiyo ya ipawit da ak ed mapangasi. Maong labat ta akombinse na saray tiyo so sarili da. Kanian sakey ya kabuasan et imbaki nen auntie to so tiyo to Michle pian mangaliw ed siak na biskwit tan inyan tod amputin baskit na dayami ya inter ed siak na masiken na ama to. Kaiba so biskwit ya angiyán na preskon itlog. Inibaan to ak ed samay mapangasin pasen ya asingger ed abbey na baley. Sanen nilukasan na madre so puerta pian abrasaen to ak, ginapoan koy onkelyaw. Lapud takot ko et imbantak ko so baskit ed dalin, say itlog so nankibalatar tan dinutakan so datal ed inerman a pasen.

Dinusa ak na ate diad impangikirlap to ed siak na maong a rason tan inyakar to ak ed abung. Kanian say inmunan agew na aslum ko et nagmaliw met ya unor.

Agawa itan, lapud apatira ak, ya inkuan na tiyo: - Koncetena, onla ed Novara pian alaen so Carmiria (say makapakalma) parad sakit na ulo -. Binmatik ak ed samay mula ya singa sakey ya ordinaryo, ya oonla ak ed Griegon distrito, no maminsan et ontutunda ak ed subol pian erepen ko so pakakapoy ko, tan akasabi ak ed "du Surekatu" ya botika. Sikato, say parmasista, so mankelaw ed imbaga to ed saray kakaarok ya linma ak ed antikey a panaon tan pinmawil ak manlapud Novara a singa kirmat. Diad edad a limara et inyakar da ak ed Barcelona a nanlapud ararawin kakanayon. Diman ko anengneng tan dinmengel ya maong ed samay primeron pankanawnawa... say radyo! Linma kami met ed tindaan pian mangaliw na abel na gisantes. Inproponi na managlako: - saliwen so sombrero tan say amputin bandana -. Diad kaunoran et kinombinse ra so inkasikara tan say managlako so angiter na duaran nakdaan na asul tan mangatatawen a mankirlap a sabit. Diad tinmumbok ya agew et inawit mi iray tela ed ina a diad loob na pigaran agew et akabalkot na kawes. Diad Simba et aliknak a singa saray anak a bibii na saray Marquis tan si Barans nen Novara.

Nen panaoy ambetel nen 1941, diad kapegleyan na guerra, sinampotan nen tatay so kimey to ed Sardinia so nandesisyon ed sakey a kaaro to pian mananap na kapalaran ed mamaamianen a syudad tan manbilay a manggawa na datin kimey to. Walad dagem so pasingawey ya labay nen nanay ko ya nasabi si tatay ko tan saya so adisturbo, kanian sakey ya agew et linmugan ak ed silong na dukolan to, inukbaran ko tan naobserbaan ko so duaran bukel na bagas ed arapen lapud say pigaran Crostine lapud say. agton balot ak inurasan nen auntie. Maruksan inawit

to ak. Nanonotan ko ya anengneng ko so pigaran dala lapud wala ray asugatan ko. Ipapawil ko so kamiseta na kanova ya manseserbi ed agew tan labi, kanian say kawes, tan anggapoy akaimano.

Antis ya onalis, sinali na ina ya taynan so abung na masiken ya aka-order, ya nansiansian bukor so pobrin laki. Inisip ton iiyan so liwawa ed koryenti, diad saman a panaon et onlelesa iray katawan. Antis ya inusar so "lusu" ed larak. In-turno nen Ticle Michele: kalabas na pigaran agew et tinawag to so elektrisyen tan ginawa to met ya insindag toy liwawa ed abung to, kanian nen linma ak ed bansa et nanggayagaan ko met so melag ya liwawa ed mapitek a takayan na kiew. Sanen kaukolan ko so onla ed kabinet (ed Lastrea), diad pangipraktis na simplin abot a walad leksab a grado ed benegan na saray makulin panag-awit to, diad abay na satan et naynay a walaray aka-stack ya kaban na saray kahon, a say tiyo ya impaalagey pian akaparaan no walay kerewen.

Diad kabkabuasan na nen Marso 1942, akasulong na asul a satin ya asul so manggas to, kaibak so tiyo to tan say akulaw to ya inibaan koy ina tan agi ton bii ed plaza na San Sebastano, on, a mamapaatagey ed sikara diad mas mabiskeg a istasyon na riles. Say 4 -taon -taon pink ya agin bii so agto labay so ontatdang tan say tiyo ya kombinsien to so angikuan ed sikato: - No ag ka onla ed sika letto da ka na pidti - (gawa ta ka na duaran iskor).

Siak, say panguloan, ya inimpluensyaan na aun ya agak tinmaynan tan nansiansia ed Novara. Agko la sampotan so panakis. Manaanap ak na ligliwa ed taklay nen masiken to. Sikato met so atilak a bukor tan parad saman ya agew et sikatoy

akiulop ak ed sikato pian sikatoy nakaiba ko. Kayari na manga duamplon agew et sinmabi so inmunan letra na ina ya angikuan ed matalonan pansumpalan na biahe. Sikatoy pinaanap nen Tatay na makapasagyat ya apartment a walay danum ed abung tan sakey a gas a kalan, parad sikato et balo. Ituloy so istorya, say agew kayari na insabi to et tinawag ton manag-ayos na buek ed abung pian sikatoy magmaliw ya uso ya panaggupit na buek. Diad baryo, ngalngalin amin a bibii so mansusulong na andukey a buek a kaiba so tupé. Diad antikey, si nanay ko ed primeron pankanawnawa ed bilay to so maliket tan napnek. Diad sampot na istorya et inrekomenada to ak ya auntie. Seguradon agto inisip so impanirap ko ed Castpatang.

Say agew kayari na impaway nen Aunt Anton-antonia et impawil to ak ed kaumaan tan imbaga to ed asawa to ya saliwen to ak na unionan grado na grado pian ibangat to ak ya mansulat tan makaatendi ak ed komadua imbes ya say unionan klase nen Oktubre. Pobre ak: Agko la sarag so mantogtog, balet kaukolan koy mangusar na panaon pian mansulat na saray subasta tan numero. Manlapud Castrahiya kada panaon say maestra so ondadalan ed San Basilio ya imbangat to. Say ngaran to et Maria, anak na kapitan ya amta na tiya. Sikatoy inopresian to na sakey a baso na danum. Kaleganan na satan, impanengneng ko ed sikato so kuaderno tan sikatoy inaro to. Sikatoy angipaway na ambalangan lapis ed bag tan insulat to so "Brava". Agaylan liket, agaylan liket so pakanengneng ed siak a nirayew, a satan so ekstraordinaryo ed siak. Mas maermen ak ed kada agew, ipapaway ko ran mangiduma ed sikara pian alaen da ak ed saray ama tan lolo na ama, balet inkuan na auntie ya agmet itan kaukolan.

Natatakot ak ya sarag kon i-report ed sikara no panon so impantrato tan impamabaleg ed siak. Diad tua, say tagano so

agmagenap parad sakey a marikit a kaukolan toy ombaleg tan ontubo: diad kabuasan et inikdan da ak na sakey a piraso na malet a tinapay a walaan na keso, diad ugto na salad na kamatis tan duaran olibo. Diad ngarem sanen wadman so asawa ton si Auntiani, akaluto na melag a pasta a walaan na ag-impangiparaan a sarsa a nibase ed hilaw a sibuyas. Tan no agko itan kanen, napepeligro ak ya mangala na barrell a kateter. Pian mandurumaan so pigaran labi et nanluto itan na pasta tan bukel odino sakey a klase na anlemek ya anlemek ya poleta. Diad Pasko, Balon Taon, Carneal tan Paskua so amatey na manok odino kuneho ra. Nen Enero et pinatey da so baboy ya angalaan da na maalsem ya salam tan taba, balet kaukolan ya upoten to ra na saray tetek ta no andi et ag ira komon akapan-sex ed interon taon. Kada panaon et no Simba say tiyo so mangaliw na marutak a biahe a mannononot labat ed satan, anggan natan, so sengegan na inkadismaya ko, odino diad pait a nilukot ed sanga na perehil, say stiglile, a diad saman et ipepelag. Amin da et baraton kakanen ta, unong ed sikara, ag la kaukolan ya nasayang ya singa saray ateng tan inulit da ak: - Nengneng mo, lanang dan napno na tegami ya napno na saray pasa tan stosoko na sira, mangan tan oninum. Manlapud saraman a totoo - inkuan da - kaukolan moy onarawi -. Natatakot iray tiyo ya kombinsien ak na arum ya kakanayon ya ipilit dan ipilit so pangiyakar ed si nanay tan tatay ko ed kontinente. Dakel so inkomit da pian busolen da ra ya no maminsan, say pakapinengnengan da et ipapaarap ko ray limak ed matak pian agko ra nanengneng.

Si Setyembre so sinmabi tan kaukolan kon awiten iray eksamin ed pasen ed komaduan klase. Inwanwan ak na saray tiyo ed baryo, inrekomenda ra so inkasikara ed samay manag-asikaso na jantor pian bantayan da ak, a kaiba ko komon so

managbangat ed komadua tan kaiba na managbangat na komisyon na eksamin. Inawit da ed amin so regalo na itlog pian naala so maligen a promosyon ko. Agko nin balot akapitongtong ed saraman a totoo, say silir na klase so walaan na pigaran duaran -iyurong na kiew a bangko a kaiba iray calamii. Diad siak et wala ni ray arum ya bibii ya onsusuporta ed saray eksamin ed panag-apiger. Pinaresolbe da ak ya inarum tan nababawasan ed pisara. Parehon say kalamii tan say pisara so sigpot a balon bengatla parad siak. Manggiwgiw ak a singa sakey a bulong ed takot tan kababaingan, agko amta no panon so panresolbe ed saray operasyon, lapud imbangat ak la nen Tiya Antonia pian isulat ko labat so bilang manlapud sakey angkad samplora. Insan da ak kinerew ya isulat so sakey a balikas nipaakar ed satan, a medyo nononoten ko, balet agko amta no dinan a paraan so pangigapoan ko. Kayari na saratan a gulo, inibaan ak na enjantor diad abung. Tinepetan na auntie no panon ya naandi so subok tan inmebat so enjanor ya agto la masyadon linma, noagta say unor ya panangukom et walad saray managbangat.

Makapakelaw ta positibo so resulta tan inamin ya akaaral ak ed komaduan klase: Akaparaan ak lan man-eskuela, balet linmesa so problema na pron. Si Tiyo Michlele so linma ed tindaan nen imbeneg ya agew tan angaliw na itakas na andeket a tela. Si Tiya Antonya ed loob na sakey agew so nanggawa ed unipormek. Pian nasaliw so tiklop, kaukolan so mas dakel a kuarta. Saray tiyo so walay kuarta balet walay pihon kuko ra na tinipon kanian sikato, say hood da, so in-file tan ginawa to ak ya gripo na plyO ya aka-clip na bintana. Agda met ni insaliw so pluma. Say tiyo so angipaalagey na sakey a walaan na sakey a piraso na manipis a kiew diad sampot to so inapiger na nib. Ag-iratan napalikdo na duaran kuasela tan lapis tan kaukolan dan saliwen iratan panamegley na puersa. Diad unaan na Oktubre na saman ya

1942, inibaan ak na auntie ya man-eskuela. Antis ya sikatoy linma ed samben ya ag-inmabig nen say kerew to na sertipiko na panag-anak ya kinerew na eskuelaan lapud agak la akapan-eskuela ed kurso. Say maestro so napno na kaabigan tan inabrama to ak na simpatya, balet ta antakot ak ed sikato nayarin lapud imbes ed kawanan a taklay et sikatoy walaan na goma a prostesis lapud sakey ya aksidente ya agawa nen ugaw ni ed pabrika na ama to. Siak so niasain na pasen ed inmunan bangko. Saray balon kakaibak, ya ag da ak anengneng nen taon antis to, ya nan-intriga ed kiwawalak, ya nan-ungol ira: - balet wala ray yevi car sicca -sicca? - (Siopa so sayan leletang ya bii?). Natatakot ak ya maong tan nababaingan ak, agko ni nalukasan so sangik tan agko anggan inebatan iray tepet ya maaron intepet na maestro ed siak.

Siak so sakey ya ag-inloga tan anggapoy pakpel kon kerewen so ipaway ko pian man-ahi, tan sanen ginawak la itan ed siak. Kalian sanen akasabi ak ed abung say auntie so amano ed siak na bariles lapud kaukolan ton urasan so kawesco ya ag-onmaga ed dugan oras parad ontumbok ya agew. Linmabas iray agew tan kada onsabi so parehon bengatla. Say maestro so sinmabi ed pegley-agew diad pegley-agew, imbaki to ak ed kasilyas, balet no maminsan et nilingwanan to tan siak so akapawil ed siak. Imbaliwala ak na saray kakaiba tan pinaliisan da ak ya singa ak adusa tan agda ak anggan sinali ya nakaaro.

Diad sikara et nankabat ira lapud nantitipon ira ed baryo, legan a kaukolan ko so manakar na ngalngalin sakey oras pian makasabi ed abung ed saray uma kalian wala ray panganawnawak a magmaliw a kaaro ra. Sinmabi iray tiyo ed baryo nen Simba labat pian minengnengan ed saray kakaaro tan pigaran maliket ya oras a kaiba ra ed arap na botelya na alak. Balet maslak a panaon et nansiansia ed abung so auntie pian

makaawat na order na trabaho parad asawa to. Diad anem taon et nanakar ak ed andukey a tiklis na mula. Diad kapegleyan et tinmunda ak pian mantipon na boule na saray bersion ya apaliberan na saray bulong pian iyapay so managbangat.

Sinmabi ak ed tambutso ya eskuelaan. Kayari na ngarem et pinmawil ak ed uma ya inibaan na saray maemel a frinigire na saray cicara tan say mansasnit ya agew, ya agton balot akaabet na mabilay a kamarerwa.

Inluks ko ed saman a hovel tan nansiansia ak a bukor pian pantasyaen so inkasiak ed saman ya ag-akasiglaotan ya atmospera ed lalon onkakasil ed siak. Say tiyo, asumpal so kimey so ngalngalin lanang ya ondadalan manlapud taberna tan ompapawil ed abung no labi a naynay ya buanges. No maminsan, mas marundunong nen say dati, naandi itan tan ag-inmalis ed abung. Say tita tan pigaran kakaabay so linma pian anapen itan ed pegley-labi diad gilig na ilog a kaiba so liwawa na saray parol. Sanen aromog dan sikatoy atumba ed dalin et akombinse ran ompawil.

Kaleganan na satan, agko nayarian so mantipon na antokaman a maong ed eskuelaan. Kayari na inmunan kuarto, imbuon na maestro iray report card, insan walaan na saray tanda na bunton tan makapaermen ed amin a kulang a suheto: say report a kard ko so sinka-pobrian ed klase. Pian napaseseg so tiyak imbagak ed sikato ya say arum nin report card et singa ko tan ngalngali la man-awaran nen auntie. Kalian inagew-agew ak ya angawat na pakpel a bukor tan diad klase et sinali koy mikaaro ed pigaran kakaibak. Labay ko ran asinggeran, balet ta impulisay da ak ed saray paliwawa ra, nayarin lapud diad pakanengneng da et sakey ak a mairap-bilay a bansa.

Komation kapitulo - buer ya galaw.

Diad saray taon ya inusar ed inkabukbukor ed Castrabangia say panaon so agbalot linmabas lapud say bengatlan nagawaan labat et say idengel ed interon masanton agew say panag-ipit na saray manok tan diad tiagew say telek na saray sirko, sanen say sirko na dayat so onggapo ed dayat et say sirko na. inmapireng Diad Sag- Zig Zag rota na subol tan inyan to so lawak. Saray ayayep ed lawak so kakaarok. Kanian inusar ko so panaon ko ed panagparles. Ginawa ko so mundon nanlapud dilin gapoan ko manlapud saray pigura a pinmatnag ed siak diad beneg na tawen odino diad saray sanga na kiew: saray atap ya ayayep a mansasalita, saray kabalyero ya inyan ko ed gilig na Rocca Salvavates insan kaiba ko so. saray mahikon pakayari so ginawak ed sikara, naobserbaan ko ra lapud takot. Insan pinasimbalok so Rocca pian magmaliw a dragon a biglan inmarawi ed palandey tan linmukso ak ed takot parad amin a kampanya. Pinasimbalok iray lurem, a nagmaiw a mantitikyab a baloto tan nambiaehe ed tawen a mannononot a lampasan so arawin dayat, a ditan et aalagaren ak nen ina tan agagik. Saray

bitak a pinmaway ed danum na ilog tan onkukurong angkad nagmaliw iratan a makapadinayew ya ayayep ya inmabante ed ilog so amabiskeg met ed saray tanaman.

No maminsan et nanonotan ko so agmakapaliket a lupa nen auntie Antonia. Agto ak inaro, agto ak inaro tan sikatoy aburido ed siak: inmatalek ak nen nanay ko ed agi ton bii balet insipan to met ed siak ya sakey ya agew et sikatoy onsabi pian alaen to ak: satan so rason no akin ya mabetbet ak ya onlugar ed saray kiew, inusisa ko so abot, ya iilaloan kon sikatoy nanengneng ko ed beneg na amputin kabayo a kaiba nen tatay ko. Diad kabangibang ya baryo na San Basilio tan Valancaza saray lalaki so atilik ya amin. Amin na satan so nansiansia labat ed bibii, ugugaw tan pigaran maedad la. Sikara so mareen a baryo ya akasabi labat ed bilay. Tinmunda so panaon tan panisiaan na totoo a manguman so amin, a sakey ya agew, kayari na bakal, sibilisasyon so manggawa komon ed pananalo ton onloob ed satan a grado na nitaytayak iran kaabungan, ipapatey tan panngalngali. Labay ko komon so nawalaan na kakaarok, amtak ya agak manbukbukor tan ag-ontaynan, a makapanprotekta, lapud amtak a nayarian ko so manpasalimbengan ed abung na saraya odino saratan. Wala ni so kanepegan kon ibaga a wala ak ed pamilya, a saray atateng ko so arawi ed biek a dapag na dayat, a labas ni nen saman ya andi-anggaan ya asul, a diad baeten ko tan sikara et singa atagey tan ag-onkapuy a palandey. Imbes, napilitan ak ya miayam ed si auntie ko ya mamaltrato ed siak. Sanen inisip ko itan tan anengneng ko itan et makapadismaya itan ed siak ed satan a makapataktakot tan maruksan boses. Sakey a boses a ginawa pian iyeyag, say pangikelyaw, pangiinsulto tan panag-anak.

Anggan saray ayayep et natatakot ed boses to. Diad samay asawan laki labat et inyabeba to so abot tan say boses na boses

so sigpot ya anguman ed iinumen na sakey a karnero. Inisip nen auntie ya agto natalosan na sakey a bii no antoy nagagawa ed kaliberliber to. Agko labat atalosan so amin, noagta, nilikud ed satan, agak anguman odino ag-onkikiwas. Sakey itan a tuloytuloy a panlalaban. Sakey ya andi-anggaan tan makapakesaw a pilalaban. Kada natan et inisip ko so arapen: sikato so matatken tan anggapoy nagawaan, siak so malangwer tan mabiskeg, balet anggaman ed amin et agko komon sikatoy tratoen a maong, aliwan kabiangan itan na inkatoo ko.

No maminsan et onasingger ak ed ilog a ditan et naromog ko iray totoon onla pian man-uras na kawes, pian manggawa na lima, salanti, inurasan da iray sapin tan saray sakbong ya iyuuna so amin a bengatla ed dapol. Odino sanen, kayari na panaon na panag-awit, linma ra pian urasan so bago na karnero tan pinamaga ra ed agew pian paputien da insan usaren itan pian isuksok iray kutson na saray dukolan. Linma ak pian kolektaen iray flake ya atilak ed saray bato ed gilig na dayat tan kaibak so kawes ko. Sanen agko amta no antoy gawaen ko ginapoan kon itagey iray bato ed agos na riva pian mananap na saray sibuyas, a walaan na dunong ya in-hook ko iratan panamegley na saray gamegamet ko ed tapew na ulok, pian ag-ira mankukupas na saray gamegamet da. Inawit ko ra ed abung tan diad labi sanen sinelselan na tiya so apoy et inluto ra tan kinan to ra: parad siak et espisyal itan a pangdem. No maminsan et imbes a saray alimbusabos, sano ontagey la so bato, sikara so akalbo, a walaan na pabitay a lukso, angkelag a takot a nanggawa ed siak a manlukso lapud takot. Inisip kon kaibak ya man-play tan no maminsan et maermen ak ni ingen ta kaukolan kon paulyanan iran paulyanan ya bukor ed ambilunget. Sanen kaukolan ko lay ompawil ed abung nen maksil ak a maksil et tinawagan ko si Tiyo Michle ya angusar ed echo ya pinalsa ed lawak. No maminsan

ed tiagew sano wadman so pamilya na Scarcan a manaayam ed abung a mas atagey ed lawak, onla ak pian anapen ira. Mila ak ed si Mimma ya sankamelagan ed saray agagi.

Impaalagey nen Pippo iray yurongan tan lamisaan parad saray monyeka. Bilang marakep so pangusar na pigaran oras ed kompanya. Diad kabuasan et tinawag da ak nen linma rad biek na ilog pian mangala na gatas. Wala so balde ya panoen da, say "lululo" so napnek ed impakanengneng da ed satan a panaggatas. Say amo na saray baka, say Micca ed Capelea so andi-panangasi tan inopresian to ak na kapalduan baso. Diad abung nen auntie say gatas so nanengneng a mamidua ed sakey taon: sanen ginawa to so biskwit tan diad Bukig sanen imparaan to iray malapati panamegley na kolor ya itlog na annelene. Sanen nanopabukal so gatas et naplag ak anggad sampot. Diad bansa na bansa et walay dukolan na saray tiyo, no sarag mon tawagen itan a dukolan, ya akapuesto iray wasay ed duaran balatyang a duron a walaan na dayami, lapud intilak itan nen Crine ed Novara. Kaukolan ko so onugip ed dayami a walaan labat na daan a kubrekama militar ed tagey, a napno tan pinmuti. Siak so naugip a walaan na kamiseta na kanva ya awiten ko met ed loob na agew ya anggapoy panty. Ag-itam posiblin deskribien na betel ya manpapainawa kada labi. Sanen man-uran, kaukolan iray pananginan pian nakolekta so danum a onlolooob ed atep. No diad labi et kaukolan koy man-ihi, kaukolan koy ontaynan ed abung tan asinggeran ko itan ed takayan. No agko namomoria, lapud nankugip ak, tan ginawak itan ed dayami, diad kabuasan et angala ak met na bariles na bariles. Inugip met si Tit Antonia ya awit to so parehon kamiseta ed agew, bangta inasikaso nen Tion Michle Michele so ina to.

Say seremonya ed ugip so agawa unong ed kaslakan a ritual: unona et kaukolan ko so onugip, insan satan so akaarap ed tiya,

insan inekal na tiyo to so pantalon tan linya na linya to. Diad medyo malapar a kamiseta ya inmapireng ed loob na agew et sikatoy linma ed dukolan, pinaerep to so larak a lumè ya inyan ed lamisaan ed padir. Siak, a mapangta, a mankunkunwari ya agko nengnengen a singa ra nenengnengen: sanen sikatoy angiyabeba pian erepen so ngalab ya anengneng ko et akaproprojekto ed padir, a singa anino na Intsik, say porma to a kaiba so Din-Ano ya in-dgulong. - Oh ano marakep so presko! - inkuan to, lapud amin ya alak ya ininum to so angiter ed sikato na ontan lan petang. Diad abay na dukolan da et walay duaran uloan, salanti, duaran angkakabaleg a tanubong ya igos ya pinamaga ra. Sinakop da iratan na marutak tan grasa a trapo tan diad unor et malinis so kawes na tiyo ed leksab na tiyo. Diad sakey a pagew ya asingger ed dukolan ko et insimpen da so tinapay tan bandana ya akasakbong ed ulok sanen nan-eskuela ak nen panaoy ambetel, ya isulong ko tan saray kawes na tiya. Uusaren ko labat ira nen Simba nen linma kamid Misa diad Novara. Inkuan na saray tiyo ya diad lawak et agmet kaukolan ya iiyán iratan lapud ag-iratan kaukolan.

Nen Enero et pinatey da so baboy. Imparaan da ray pigaran isaw tan saray warod asinan da. Diad sakey a teraktot a kaldero a nigalet ed taba na pinakbet a sali. Kaslakan et naupot ira no Mayo a walaan na preskon malapar a beans lapud ag-ira nayarin tradisional a naupot nensaman. Aminsan, Abril la, tinepetan ko so tiya ta narasan ak ya maong tan agko amta no antoy kanen ko ya walay tinapay. Ginmapon inmeyag so tiya diad impangibaga ton manbabaliw ak. Sakey ya agew legan ya ompapawil ak manlapud eskuelaan, akabat koy Oplia ed abay na mueot ko ed atsik. Sikaray ulila nen nanay tan pinmawil ira a kaiba nen tatay manlapud Pransya.

Mas amputi ira nen say siak, mikakasian ak tan inkuan ko ed

sikara: Onloob ak ed panaayaman ko, diad sayan oras et say aunt ko et pinmaway pian mangala na danum, diad hurno diman et walay tagano, ipakan da itan, anggapoy ibabaga ran antokaman ed eras ko ya tinumbok da. Nen Mayo nen nanluto la ray tiyo ed saray beans, linma ran mangala na saray sali na baboy tan imbes et naromog da labat so kaldero ya walay roard: siempre inisip dan dakel lay agew ya siak so sinmumpa ed siak pian manbayar itan. Diad saman a panaon et aliknak so inkamapaatagey a tuloy lapud diad primeron pankanawnawa et awalaan ak na makapaliket a liknaan na impakagamor na baleg a bakal sumpad ag-inka-avarice da. Lapud kakulangan na kalinisan so nanuley ya ag-agulo ed interon abung. Diad labi et sinuntok so beklew ko tan say auntie so nanresulta ed kada labi na larak na olibo pian ag-onsusop na pulgas so pansusop na dalak. Diad kabuasan et walaan ak na beklew a singa akapinta. Singa samay auntie ya wala met so kuto ko, ya agko ni akasanayan so man-uras na ulok. Diad biek a dapag, ginawa na auntie so buék na buék tan pian mansiansia iratan ed tiklop et nan-grasa ed sikara na danum tan asukar.

Diad biek a dapag, saray kaklasek so lawas malinis. Anggan saray sankapobrian ed sikara et marutak a singa siak. Say managbangat so angitulong met ed kimey na panag-ayew, ya angisabitán to ed siak ya arawi ed amin diad unor a bangko. Say laman ko so agnadeskriben marutak. Maminsan ed sakey taon ya inurasan da ak ed ilog, diad okasyon na party na Fergosto, say sankaimportantian ed baryo. Aminsan legan kon nononoten si nanay ko, manga pitoy taon ko la, napelag ak ed manpabukal a dapol na mas mataba. Pinoolan koy kawanán a limak tan ag-ak inawit na auntie ed doktor, balet kada agew et pinatambal to ak panamegley na saray tanaman. Duaran bula so mipara ed duaran malapati ya itlog, inkelyaw ko manlapud kaugsan ya

agton balot inmalis. Singa ak in-gnew na saray mice.

Walay milagron inmabig kayari na pigaran bulan tan mansiansia ak nin siansia ed marka ko. Legan na panaon na eskuelaan, legan a sakey a Simba et wala ak ed balkonahe, tinepetan ak na sakey a marikit ya linma ed siak no labay koy mila ed sikato diad leksion na katechismo nen Mis Vincenzina. Agko amta no anto itan lapud say auntie so angitonton ed siak a mimisa labat ed okasyon na sankaimportantian a holiday, agko natalosan no anto so kabaliksan na iyakar ed simbaan. Diad arap na abung mi et walay pari ya si Padri jeemi, balet sikatoy aminpigak labat ya akabat tan masuyat kon ninengneng. Inulit ak na auntie ya onlad naunusa: - no ibaga na satan ya pari ed sikato et putoten toy lenguah to -. Anggaman ontan kinmerew ak tan agko inilaloan ya akagamor ak na permiso a mangala na leksion ed katikismo. Nalmoan kon tampol so komportable ed satan a kaliberliber. Say marikit so angiter ed siak na bokleta tan sakey a peryodiko. Naliknak so baleg a liket diad impakadngel ko nipaakar ed si Jesus. Intongtong ko itan ed abung tan inmebat ira ya melmelag ak ni. Inmebat ak, a manttila ak, pian amin a grupo na grupo so manggawa ed satan. Diad katuaan to et apalsa la ra, balet, inmabobon kami nen Miss tan irresolbe mi so petsa na pari na San Nicola: agew nen Corpus Domini.

Linmesa so problema na amputin kawes, balet walay angipaamta ed auntie ya nan-abangan itan na madre. Sinmabi so andukey a -aalagar ya agew: diad kabuasan et inibaan to ak ed simbaan na Digino. Inisip ton wadman so arum nin bibii lapud agto nin balot ginawa so inisyatiba pian makapitongtong ed samay bii na katikismo. Naisip ko ya bukbukor ko, impilit to ak: - Buggy, bastos -. Say maestrak ed arum ya totoo et diad Misa met ed saman ya kabuasan. Arum a bibii so mangipreserba ed sikato. Sinmabi so pari tan inala to ak ed lima ya inyakar to ak ed samay

sakristian parad panagkumpisal. Imbaga tod siak iray mararakep a salita ya agko nin balot nadngel nensaman. Singa ak la ontetekkiab ed paraiso tan inkuan ko ed baeten ko: - aliwan tua a saray pari so manpuputer ed lenuahe, talagan amtak no panon dan talosan iray paniirap na ugaw -. No nayarian ko et sikatoy nilakap ko tan sikatoy inangoban ko tekep na liket.

Pinatogtog to ak na limaran Ave Maria parad Pensia ya pinmawil ed saman ya lugar. Tampol ya tinepetan nen auntie ko no antoy imbagak ed pari ya mansiansia diman ya maong, tan siak: - imbangat ed siak na marikit ya sekreto so panagkumpisal -. - On, balet say primeron pankanawnawa et kaukolan mon ibaga ed siak - inpilit na Arpia. Anggapoy nagawaan. Wala so masa, komunyon tan diad paway et pinilit da ak ya angoban so lima na tiyo tan inkuan to: - Bendisyonian ak na Vossia -. Ginmapo ak ed masiken, a naynay ya parehoy sentensia, insan ko inliber so amin a kanayon ko. Inikdan ak nen atsik Gaetana. Naerasan ak, balet anggapoy angiyopresi ed siak a mangan. Kaslakan, kayari na seremonya, niyugali la so onla ed bar ya mangala na granya a kaiba na biskwit, balet inala iratan ed saray tinipon a mana: diad ugto et kinan mi so sakey a plato na pasta tan diad ngarem et linma kami ed manag-alay litrato lapud linma kami ed manag-alay-bilay. insuheri na saray kanayon ya ipawit so sakey a Litrato ed si nanay.

Nasumpal ko la so komaduan klase, ya ipapaseseg ed siak tekep na abeban tuloy iran boto. Diad saman a taon et kaukolan mi so walad uma ed interon tiagew. Kontraen ko: - anggan panon et no Simba kaukolan koy manmimisa tan anapen so masiken ya manbukbukor -. Sikatoy maong a tuloy a too, a mansasakit na hika. Sikatoy pinaulyanan na anak a bii, daiset parad panagpaulyanan, daiset lapud sikaray pinakondisyon na asawan laki, a naynay a manpasnok ed saray kakaabay, kakanayon tan ama -ed -ed-ley.

Inawit ko so linen ya man-uras tan intarok ko la ed auntie na saray inyamotan nen Micerillo ta no andi sikara so nangulo. Agto alikna so panangaro anggan parad ama to: sakey ya agew et linma ed Castrining so kapaldua to pian pasakbayan a sikatoy inatey la. "No ag ka ontaynan, awiten mo ka ed Cauci ya manpatambal (mansipa ed pueg) inkuan to ed sikato.

Sanen say partido so walad baryo, saray kabiangan na banda na musika so iyoopresi ed "malet a piraso", sakey a sorbetes a tinawag a tuloy parad partikular a inkaparaan to. Tiyo Michchle,

agton balot atalosan no agto labay odino lapud intulak to ed nikadkaduman gawa na inkamabunlok, anengneng to ak ya akapasa ed siak: "Konsettina, onla ka tan mangala ka na yelo a sorbetes". Tan kanian inalak so panganawnawan mananam, ed saraman a matalag ya okasyon, a bengatlan maabig.

Pigaran panaon lay apalabas et pinanonotan ak nen Dr. Legan ya saray ugugaw so manpapatogtog ed saray ugugaw diad saray karsada na baley et sinali day mila ed parada. Balet pian ikakatunongan so kiwawala ra kaukolan so "amta" so sakey a kabiangan. Pian napaneknekan itan, binembenan mo so limam ed bulsa na dyaket to. Inunor ko so tiyo Michele ed onian paraan, bangta si Gianni Cosentento, ya anak na elementarya tan ulila ya managbangat na ama, so angibemben ed lima to ed ulo to na lider.

Diad pegley na bakal ed Novara, walaray bomba ya inmepas. Amin da et binmatik tan wala ray kabat da ya nansalimbeng ed Castriningil. Parad siak et sakey itan a party ta nayarin kaiba ak. Kada panaon et nalikna to so siwit na saray pispis. Sinmabi met so makapasinagem a balita na anak na akankayarian na pasta na Orlando a pinagyaw na bomba. Nansiansian bukor so ina ed Domodosla, diad kipapasen na panaglukon ed komapat a panganawnawa, a nanbukbukor ed si Rosa tan Antonetta. Si tatay ko so tinawag lamet ed Sicily pian gawaen so puntirya. Pigaran bulan kayari na impaway to amta ton say ina to so angiyananak na melag a marikit a manngaran na Emma tan sikatoy walaan na panganawnawan ompawil lapud iilaloan ed apatiran anak so ag-iyanak.

Makapaermen ta sikatoy akasabi ed Domodosla a nalmoan to so ampait a pankelawan: Say Emma so tigmunda lan manbilay kayari na 12 agew. Kayari na duay agew et kaukolan toy ompawil

ed arap. Kayari na pigaran bulan - satan so panaon na ag-inkaseguro tan ag-inkaseguro kayari na Setyembre 8 - sikatoy akaliktar ed serbisyo militar tan pinmawil ed Novara ya manaalagar ed guerra pian mansumpal ed pakasabi ed ina to. Sikatoy angilukas na tindaan na melag a managgaway sapatos. Inagew-agew ak ya oonla pian sikatoy nanengneng ko. Si Niid balet masilib ed edad ko et walad siak so intuisyon ya si tatay et akiugip ed sakey a biin walaay asawa balet kaiba so asawa na militar. Sakey ya agew et linmoob ak ed kahon a panagtatdang nen Pizaza Bertolami. Say too na tindaan ya asingger ed sikato et akitongtong ed si tatay. Inapurak so indese tan say medium a getma pian naala nen tatay ko so ina to ya angipatalos ed ina. Say kaabay so akapan-awit ed siak, bangta si tatay ko ya aka-smile so angikuan ed siak ya "ginawa to so negosyom". Diad '44 walay kolor-kape ya ugaw, kulot a singa sikato...

Diad taga-Badibikkia say masiken na ama so nansakit lapud kanser ed eges. Naawat ko so auntie manlapud auntie ya onla tan sikatoy nanengneng ko. Mabetbet ak ya onleleksab ed Castronganía tan onla ak ed unatnat diad gilig na ilog. Sikatoy nanonotan ko ed dukolan, mareen. Siansia nin okupado so masiken ed tindaan tan daiset so panaon to ed sikato. Inyan to so sakey a skig na olibo ed lima to pian anapen iray langa, balet sikatoy linmoor tan anggapo lay biskeg to tan inanop ko iratan. Nen Nobyembre 2, 1944 nen 66 años to ya anggad paraiso. Si Tatay so wala ni ed Sicily. Saray tiyo met so akibiang ed ponpon.

Kada panaon et akaawat ak na sulat nen ina. Diad '45 Pinmawil si Tatay ed Domodosla tan say kuyak Giusep et inyanak nen '46.

Komapat ya kapitulo - larak, saray ulsa tan mauges ya mata.

Say bakal so sinmaew ed interon mundo, mairap so komunikasyon tan agtayo la naawat so ina na ina. Maong labat ta say ama so tinawag lamet ed sicily diad laman na Beragriri tan sanen sikatoy walaan na pigaran agew na kawayangan a linma pian nengnengen to ak. Lapud guerra et dakel so totoo ed lawak. Kaslakan et ontutunda iray apaalis a totoo ed loob na labinliman agew, balet ta insan diad baryo et wala so kapeligroan na panagbomba tan mas labay da so mansiansia ed lawak ed interon taon.

Kada panaon et manpapasalimbeng ak ed saraman a totoo. Walay sakey a pamilyan walaan na apatiran anak a naynay a maong so liknaan da legan a nababalang so tagano. Anengneng ko so inkaagum na saray tiyo ya akankayarian na dakel ya amagan igos tan anggapoy inter da: angala ak na marakep a dakulap tan sekreto ya inawit ko ra. Sakey a melag a bukel na fava so angiter ed siak parad almusal ya inliktar ko ra parad sikara. Anggan say tinapay ya malet: sakey a pispis ya inyan nen tita ko ed bulsak antis ya onla ed eskuelaan inapag ko itan ed

saraman ya ugugaw tan bilang ganti et inikdan da ak na pigaran papel ya pansulatan, pinatogtog da ak ed panag-ikot tan sakey ed sikara so angipaalagey na. saray kagawaan, yurongan tan dukolan parad saray monyeka ya amawala ed siak tan ed melag ya agi ton bii, bangta say mas matatken ya agin bii so nanggawa ed sikamin monyeka.

No maminsan et nagagawa a siak so linmexsab ed ilog, a saray bibii ed kaliberliber so linma pian man-uras na saray kawes panamegley na dapol, tan nansiansia ak a ninmengneng ed apoy a mamainit ed danum diad sakey a pananginan a walaan na duaran angkakabaleg a bato. Agko nin balot anengneng irayan operasyon pian gawaen so tiya. Ngalngali agton balot inurasan odino linma ed ilog sanen anggapo so mangipanengneng na grasa tan marutak a tuloy a kawes to.

Diad arum a panaon et naobserbaan ko iray bibii a diad loob na dua odino taloy agew et ikakayat da so linen a kanvas a nilaga ed abung. Inbasa ra itan tan pinamaga da ed silong na mansasnit ya agew ya onsisinag angkad nagmaliw ya amputi. Lanang ak ya tatawagan na tita ed abung balet ta kunwari et agko la dedengelen. Diad guerra, say anak a bii -ed -ed-ul so pinmawil met manlapud Turin a kaiba so sakey a marikit. Lapud respeto to ed Salvato, sayay ya anak to, sikato so impasen a singa reyna. Diad saman a panaon et nansiansia ira ed baryo tan diad okasyon so angipaway ed pabalingit na sabon, linen a tuwalya, amagan putahe, lamisaan tan napunan a panag-ugip pian magmaliw a maong ya impresyon. Imbes, impasen da ak a singa aripen, ya imbaki to ak a manggawa na saray komisyon tan mangala na danum ed subol, lapud say pangibaki ed bisita et sakey a baliwala.

Sinmabi so Krismas tan, unong ed kustombre ed amianen, say nobya ed kabuasan so walaan na marakep a regalo manlapud

ugaw a Jesus ed ugaw to: sakey a marakep a serbisyo na saray kaldero tan saray hall na monyeka. Nanliketan ko parad sikato, balet kaiba ed satan et binmetag ak lapud agnin balot agawa iratan. Mas kinmapuy ak. Wala ray ubas balet pakaskasin kanen itan: kaukolan mon ipitpit itan pian alak. Say sakey labat ya tinakew ed saray kakaabay so nayarin kanen. Nantitipon iray de-pilnuta ya ilako iratan. Kinan ko so arum ed sikara a masekreto a singa saray squirrel ed katakelan. Saray tiyo et sinaliw ko labat so gatas nen Krismas tan Paskua pian iparaan iray biskwit tan siak so in-skim na kutsarita legan ya manpabukal. Matalag ya iparaan na aun so itlog ed mata na baka. Mabetbet kon inilaloan ya i-prior to: - lyan tayo la kanian no walay daiset tan say ovac ya ovar (sakey ya balolakin nanlapud Messina ya limmingaw ed saray uma pian mantipon na presko) ilako tayo ra tan ilako tayo ra tan. alaen so kuarta -. Intipon to ray itlog ed loob na duay bulan insan to inlako.

Say Messina ya angaliw na itlog so nayarin akaromog na sisiw ed lima to. Kaukolan ya anapen so igos, walay nayarin mangan, saray arum so angiyabuloy ed sikaran mamamaga ed agew pian ilako iratan odino pansiansiaen iratan parad panaoy ambetel. Nen Oktubre ed labi et ginawa iray mararakep a kastanyas. Inukbar na arum so tiyo to ya tinaynan to ra ed lamisaan na kuarto (aliwan diad plato noagta diad knob ya grasaan na larak ya ontetelek ed liwawa) tan diad kabuasan, sanen sikatoy binmangon ed apatira pian mantrabaho et sikatoy aliing la ed sikato ya abangongan to. siak so ombangon tan tinaynan to iray kastanyas ya angibagad siak: "Man-almusal". Tinulok ko ra tan kinan ko ra lapud eras, balet amta ra so nipaakar ed larak tan agnapaliisan a nasakitan ed siak so eges. Say tiyo so nanpasirayew ed kaliberliber: - inarok so apo kon bii, iparaan ko ni ingen iray kastanyas no labi ni ed labi -. Diad katuaan to et

walay pambubusolan nen tiyo ed mata to. Kada natan et duyaw ira, ambalbalangan apoy sano sikatoy onla ed sanok: anggano melmelag, saraman a mata so onlusob ed lupa to. Melag tan aralem iratan a singa saray mainget a abot a kabusol ko so ompaway. Kaleganan na satan, say inkagba tan saray ulod so analo. Sagpaminsan et mangiiter so tiya ed siak na sakey kutsaritan larak. Saya so mamapaliis ed saray ulod, ya inmesel pian kombinsien toy inkasikato... insan to ginapoan so "IORITU": - Mazzi sakey a berbo a kenu, ía uzu ya angisugsog ed amin ya Kristiano. O Luridì Senu, o Martes Senu, Oernì Senu, o Vindfi, o Sabunio Sentu, Mattenu jueru.

(Apatey ko so taba nen pagano ak nen pagano ak tan natan papatey ko ya sakey ak a Cristiano. Diad Masanto a Martes, diad Masanto a Martes, nen Masanto a Huebes, diad Sabado na Biernes, diad kabkabuasan na Paskua, say Sorma Sorma Sorma Sorma. diad Masanton Miercoles, diad dalin).

Agko amta no panon ak ya akaligtas.

Dia et lukasan tayo so sakey a katainan.

Kayari na dakel a taon et binembenan ak na sakit na eges. Linma ak pian manggawa na saray sinag na saray makina a singa kabaleg na kuarto. Inikdan da ak na amputin tagano parad ugaw pian natalosan ko no walay ulser. Makapaermen ta walay anengneng. Inkuan na radyolohiya ya sikatoy gasolina tan inikdan to ak na pigaran palaga pian nabawasan so ot-ot. Akasabi ak ed punton agko la natunaw so sakey kutsara na danum. Manga limamplon taon ak. Si Paolo, sakey ya kaaro nen Armando di Piiceza, ya inproponin iyakar to ak ed sakey ya espesyalista. Sikato met so nanlapud si Dr. Say kagawaan ed panag-gasolina so agmakaloob ed eges. "Ag ko amta no panon

kon iliktar iyan bii," inkuan na doktor, "sarado so pilo". Amin a totoon nanggawa na gangkoma ed kuarto so pinmaway ed kuarto a saray sali ra so pinmaway. Ako sa uunatnat ed Flebo. Inresetak na doktor na mabiskeg ya panangasikaso ed loob na duay bulan. Sanen impawil ko so instrumento sikatoy siansia nin ag-alabas. Sakey ni so mas mabiskeg ni ed loob na taloy bulan.

Kayari limay bulan et say inmunan imbisita et ginmapon linmabas ed pylorus. "Milagro!" Inkuan nen Dr. Inmekal ak ed tubo, dakel so tepet to pian natalosan ko no sakey itan ya inkagawa odino sengegan na satan. Ginapoan ko so onakis: "Nayarin saya so larak ya inter ed siak nen Zizó kada panaon parad saray ulod". Inyan na doktor so lima to ed buk: "Bales? Tan mabilay ka ni!". Ituloy so panangasikaso kada panaon et paulit-ulit ko so pan-gasolini.

Salamat ed si Dr.

Sanen walay tinmawag ed sikato manlapud balkonahe, say tiya so akabemben ed ulo ya angipawil ed sikara. Insan sikatoy binagaan dan mangala na sakey a baso na panag-ayunal a Ferkino. Kinombinse toy asawa to ya saliwen to tan diad kabuasan et inikdan to ak na salming.

Niarum ni, diad satan ya abung et nanuley met so impan-ari. Say tiyo et naynay ya mansasakit so sakit na ulo to ed alak ya imbaki to, balet unong ed sikato say sengegan et say mauges a mata na sakey. The wife was to ward it up: she took a plate with water, poured salt and a drop of oil and then she began with the Pricyntu for the headache: - Oglu Biridittu, Oglu Santissimu, tras ta sta house and Scaccia Stud Marocchii, Oglu Biridito Fatori tan Scacia Stle Mammca... (Bendisyonian na Lasa, Santo Larak ya Onla ed sayan abong tan pinamaalis to yan mauges ya mata, say benendisyonian ya larak so nanggawa na mabiskeg tan

amawala na sayan dimonyo...).

Sayan abendisyongan a mantsa na larak, onlalaknab, inekal, unong ed sisiaen da, say mauges a mata. Agnambayag kayari na satan a danum so napno na apatiran suyok na kuarto tan say sakit na ulo so nipasa ed sikato.

Pian natambalan iray sugat ed larak, saray ukis na langis so insiglaot, tan sakey a piraso na karne pian magmaliw a sabaw. Satan a makapataktakot a laok so, parad sikara, ag-onsasaew! Diad kabuasan et inikdan da ak na sakey baso na danum a kaibay Magnes. Kayari na pigaran panaon et amin a panngalngali so kaukolan kon ompaway ed ambetel pian ibulos so inkasiak. Sanen inmabig ak et imbakik ak ed sakey a bii a manpapatogtog na mahiko: tekep na sinulid ulo anggad sali tan ontan met iray akaalagey a taklay. Sakey a piraso so kulang, insimpen to so impatey to ed saman a taon.

Anggano diad dalan da et walay pananisia na saray tiyo ed Dios, diad saray sasantos, diad Madonna. Kada taon nen Setyembre 8, linma rad Tinddia, diad santuaryo ya indedika ed samay andeket a Madonna ya arawi ed bansa ya manga apataplon kilomime. Natan et kaukolan kon gawaen itan a penitensya.

Diad okasyon na peregrimes paonlad Sanctual na Tinda, ginawa na auntie so tag (slipraps) na saray trapo. Say tiyo et diad dungan oras ya onla ed panag-anop tan inawit to ed abung so sakey odino duaran atap a kuneho a panlutoan. Pian maabig so impresyon to, imparaan met na auntie iray pinalamanan ya aberhine. Insalming toy inkasikato tan nilinisan toy lupa to panamegley na sakey a piraso. Insan say kansion ya "a ditan si Zazà, say karakpan ko" so walad uso ya akaugalian ko lan tawagen ed sikato ya "Zizi".

Ginmapo kami ed si Tinda a manliliber na labin-sakey ed labi

pian onsabi kami ed kabuasan. Naksawan tan naksawan ak ed inka-fracts ko aminpiga ak lan tinepetan na daiset a preskon danum, balet agda itan sinaliw ed saray kuwadra a singa amin ya arum ya naksawan a totoo: ikit da so bobon labat a walad simbaan ya ag-indonasyon na ampetang a danum ya ag-inikdan Toy danum ya ag-inikdan Toy danum ya ag-akapandonasyon ed sikato. pian napaliket so arura. Onong ed tradisyon, asaliw na saray chickas, beans tan kandila, insan linma ed misa, nanopikasi ed Madinuza tan diad paway et akabat mi met iray kaparak ya taga baryo tan saray kaagian ko ya ama. Diad ngarem et linma kami ed silong na saray kiew ya olibo ed kaliberliber. Makapaermen ta naksawan ak a maong, diad saman ya agew et naynay a man-aan so tagano pian makapanggawa na maong ya impresyon ed arap na kakaaro. Say panangugto so mangilalanor ed sakey ya atap a kuneho a niluto ed hurnoan, a say tiyo so agnapaliisan a man-ait na pigaran labi sakbay a sikatoy onla ed panag-anop, panag-anerhine tan saray pinalamanan a sili, saray ubas tan saray sincuit a gawa ed abung. Pian ompawil ed abung iray kakaaro ra et angala na paraan: saray kariton na kotse odino kabayo. Manbabantay ak, nan-resign la ed impanakar ko pawil. No walay tiyo ko labat ya sarag kon gawaen ya akakabayo, ta no andi et sakit ira.

Komalima ya kapitulo - Saray owl.

Diad teman nipaakar ed relihyon, lapud nirehistro so tiyo ko ed sakey a jurneral, obligasyon dan ikumpisal tan mitongtong ed Simba na Sangio. Agawa so seremonya nen alas singko na kabuasan, inamin na pari so amin a lalaki diad sakey a kapilya, insan sikatoy ginmapon nanpatua parad saray bibii.

Sanen diniwit to so auntie to, a nansulong na baleg ya andeket a panag-abel, sikatoy angisulong na kawes ya asingger ed parilya pian sakbongan so inkasikato angkad possible: singa nepeg a manggawa na saray gulo. Inamin to insan: "Natan et walad sika - inkuan tod siak. Anggano labay moy manggawa na panagpatua legan na taon ya agko nayarian. Pinabanday ak na auntie: - Ag mo kaukolan ya gawaen so pan-ayew ed Katawan, magenap maminsan ed sakey taon, no andi et agka makanepegan ya mangala na host ta sarag mo met so mankasalanan ed saray matam -.

Diad siam ya Masanton Misa, Komunyon tan tampol ya walad abung. Singa dati, say tiyo lapud andi-kakanaan iran rason so manngingiwgiw, say nerbiyos ya ugip so sinmabi ed sikato. Agawa iray ag-nideskribe ya eksena: no kaukolan ya kaukolan so sakey ya agew ed pigaran rason, ag nayarin iluwa, ta no andi say Katawan so nibantak ed sangi. No lapud desyang et agawa itan,

inala to so taklay na pitsel, iluwa ed loob tan impanengneng to so likido panamegley na danum tan asukar. Parad Masanton Simba, nansiansia kami ed baryo anggan diad labi pian onatendi ed saray sermon ed labi a sankabembenan na monghe. Nen Huebes et imparaan iray malapati, sakey a pasta na biskwit a nandurumay itsura to a walaan na pinabukal iran itlog ya pinalesan na danum tan anelline, makasamal a kolor-kolor. Diad kabuasan na kabuasan, binisita nen Diguni so amin a panag-alaan na saray simbaan na trigo, insan taloran bulong na dika a walaan na graben pabalingit) a garantisado ed interon taon.

Diad sanagew et kaukolan toy mankimey pian agto nasakitan so impasak ed krus, no lutoen to so dagum, no anengneng toy inkasikaton wadman so peligro na pakasakitan na laman, tan arum ni. Diad saman ya agew et impankasakey ko, ag ko ni inala iray bariles, ta no andiny Jesus nanakis si Jesus. Diad samay Sabado et walay Misa na Kareenan tan Kioli. Amin ya ugugaw et inawit da ray malapati pian naawat day bendisyon na pari insan kanen da. Agko nin balot naala itan ya inkapnek lapud kaukolan kon pansiansiae so malapati ko panamegley na duaran itlog parad biahe na eskuelaan ya organisado nen Martes kayari na Paskua. Kaukolan kon iyopresi itan ed managbangat. Diad agew na Paskua et sinaliw da ak na plano na peteg a pasta, say sankamelagan pian ag-onkapuy so laman ko. Say tiyo so dakel pian onsinag iray sapatos to tekep na soot na kawali a naporma ed apoy. No amta na tita ya anampot so sakey a trabaho tan binayaran da ak, inrekomenda to ed siak: - tepetan mo so tiyo no awiten to so kuarta -.

Sikato tan siak so kaukolan a ngalngali la mangaro a singa duaran aripen angkad sikatoy niyalis tan angiter na samploran tikra ed sikato tan limara ed siak. Agnayarin gastosen itan na

kuartak lapud ginagala iratan parad banyo na babolog. Aminsan et imbagak ed aunti labay ko so mantogtog na lote. Sikatoy inmabobon lapud iilaloan ton manalo. Say siak et tila. Diad tua, aliknak met ya walay sakit ko no ikompara ed saray kakaibak: wala ray palda da, balet agda labay so at tan napilitan ak ya mangawit na interon kawes. Amin so akasulong na amputin pueg na koton, kolor-kape odino asul, kaukolan kon manpainawa ed saray medyas a ginawa na orang to, say lata a mas abeba nen say arum. Inyakar ko ra ed tapew na pueg ya sinuportaan na elenti, balet say sankabalgan a gulo et, anggapoy sali ra, akasabi ira ed bikking. Inala ko so paris na antikey a medyas ed tapew tekep na aspekto. Na-mahinasyon ak la tan kaukolan ko met ya ibiig so sarilik parad kawes. Diad limaran lire inisip ko lan mansaliw na pigaran desenten medyas ya isulong ko komon ed kabuasan antis ya onloob ed klase. Diad saman ya agew et akasara so tindaan. Agko nayarian so onla ed abung a walaan na kuarta lapud aromog ira komon na auntie. Inisip kon iyamot iratan ed silong na bato ed gilig na mula. Diad labi et onuran tan sigpot iran nan-digrag, legan kon amoria ed tinmumbok ya kabuasan sanen linma ak pian bawien iratan.

Labinliman agew so inusar da tan tinepetan ak nen auntie no kasin analo ak. Anggan siak et masimoon tan inmebat ak na on. Agbalot sinmabi itan a kuarta. Nen Biernes Santo, legan na prosesyon bilang panangigalang ed Madonna Autotorta, inabet na maestro so eksplinasyon to. Inatey ak lapud kababaingan. Siempre agko amta so amin, kanian angala ak na duaran tampal manlapud si ate ed silong na graben pakanengneng to. Diad eskuelaan et lanang ak ya mabulbulos, balet ta makapuy so resulta. Anggapoy makatalos ed siak tan lanang ak ya iyaaprobaan lapud saray rekomendasyon, kanian mareen so nanay ko kanian lanang da ak ya aaralen. Ayos labat ed siak so

pusa, anggad sakey ya agew et pinmawil so buanges ya tiyo manlapud baley panamegley na biahe tan say ayep so angala na sakey a piraso pian pakanen. Inala to so musket na saray sundalo ya amatey ed sikato diad lukas a lawak. Parad siak et baleg a pagbabawian itan.

Diad panaon na panag-ilik linma ak pian erelen iray bukel na trigo tan sebada so natilak nen edad a panaon na saray kakaabay, inyan ko iratan ed sakey a bag tan inawit ko iratan ed gilingan ed ilog nen Mrs. Insan inyakar ko so arina ed si Novara ed kapinsan na ina a parad sakey a trabaho, a sikatoy balo a walaan na duaran angkekkelag ya anak, diad kabuasan et sikatoy linma pian manggawa na kiew ed katakelan tan pinasileng to so hurnoan parad saramay. ya angawit na arina to na pigaran kuarta tan daiset a tinapay parad ugugaw.

Nen Setyembre sanen aluto la iray igos et tinmatdang ak ed saray tanaman tan impatnag da lamet iray mananam a prutas diad impangideposito ed saratan diad saray baskit na baston ya akabitin ya aka-kawit so kawit ed saray sanga. Saray igos so pinuter tan pinaulyanan a mamamaga ed agew ed sakey a kanyon. Kayari na pigaran agew et nagmaiw iran amagaan. Nadusa ed angkakabaleg iran baskit so kanen no panaoy ambetel. Diad saraman a mararakep a panaon, si Mrs. Mabetbet ak ya onla pian anapen itan. Sikato so ina na dakel ya anak. Sakey ed sikara, si Carmelo, so epiuptika. Kada panaon et agla naromog. Sikatoy anapen na mapaga ya ina tan ngalngali ko ak la panliketan so kaibak.

Sanen inmatendi ak ed komaliman grado, kinerew na maestra ya pasakbayan iray atateng ya mangiyakar ed sikami ed sinean pian nanengneng so pelikulan "Say melag ya Alpine". Saray tiyo: "Sika so makanengneng ed saratan ya basura ya ag-onla". Nadngel la na akulaw na pari ed arap: "Kaukolan mo lan ibaki, ag

ko ni anengneng". Insan ira inmalis tan akapan-onla ak.

Sinmabi so sakey a pakete manlapud ina a walaan na saray kendi. Inawit ko so arum ed sikara diad eskuelaan. Sakey itan a panaon na eras tan daiset met so kendi. Say agin bii na maestrok so nambangat na komapat legan ya komalima ak. Tinepetan to iray kendi parad sakey a mas mairap-bilay a marikit nen say siak a mansasakit tan tinaynan ko ran amin.

Nen 1945 pinmawil si tatay ko ed Domodosla. Sikatoy anengneng ko lamet nen Abril 1946 tan kaiba to so inak ya manaalagar na ugaw.

Mangusar na manga samploran maliket ya agew a kaiba iray atateng ko. Mabetbet ak ya onla pian anapen iray masiken tan tiyo, kanian angan ak a man-games tan oniinum ak na dakel a pakanengneng na masiken ya angilako ed sikara. Diad kaunoran et labay ak nen nanay kon mangawit ed siak diad tagey na Italia, balet say auntie so naynay a palso tan makasarili, akombinse ton taynanan to ak a kaiba to. Inatendian ko so komaliman grado, a naynay a mairap lapud inka-makulangkulang ko. Say balita nipaakar ed inkianak na melag ya agi so sinmabi ed saray agew. Amin so maliket, balet maermen ak ed saman met a panaon ya inmakis ak lapud liket tan ot-ot. Nayarin lapud saya et ipapaseseg ak na managbangat anggaman agto ak nilukasan na sangi ed saray eksamin. Diad saman a taon say bansa so angigapo na seksion na gymnasium tan ngalngalin amin a kakaibak so angiparaan parad saray eksaminasyon na pasok pian makaloob ed satan. Parad siak wala ray posibilidad: saray tiyo so akombinse ya saray owl labat so inmatendi ed satan a klase na eskuelaan. Diad tua, kayarin anampot so gymnasium, say sakey et kaukolan ya onlad Messina parad saray marundunong. Kaukolan ya isipen na atateng ko so pangipawit na kuarta parad saray libro, ag-ira komon nangastos. Nantultuloy

ak ya onakis lapud labay kon ituloy so panaaral ko. Insan ira angiyopresi ed siak na panganawnawan manpalista ed propesyonal a duay taon, sakey a makapuy a tuloy a klase na klase na pegley-eskuela a manbayag na duay taon. Say sankapobrian so linma diman, antokaman so kipapasen ya inawat ko. Diad panakar ko pawil-pawil, kabuasan tan ngarem et inmatendi ak ed kurso. Say eskuelaan so nanlalaok: saray sankamagrabe a kalakian so angitagey na lima ra sumpad direktor ya angibangat na matematic, impalinew met itan ed saray propesor na Italyano tan Prances. Parad saray bibii, naapektoan so kimey ed abung tan saray kanonotan na lalaki parad lalaki. Diad tua, wala ray naaralan. Say ganansia ko so maong a pagmaliw a mabaing tan tekep na baleg a pakapikal pian makaaral.

Antis ya manampot so taon na eskuelaan, imparaan kami la na saray managbangat parad sakey a teatro na panangaro ed sikami. Kaukolan koy man-ayos ya akakawes na sakey ya suggnizzo. Wala so pulisya nen tiyo nen tiyo, antikey a tuloy so kulang. Sanen imbagak ed sikato ya auntie et inkelyaw to: "Imulta mo so mangiyan na Cazi". Agak abalang so nonot ko: Linma ak ed asawa nen Barbiere Lizza pian onkerew na saray sapatos na anak to. Kanian diad labi na panag-relasyon ya insulong ko bilang sakey a slugnizo, diad baetan na dakel a palakpak tan say inkaandi-ilalo na saray tiyo, a diad saman ya okasyon et walad saray dumerengel.

Makapaermen ta anggan saraman a duay taon so linmabas tan asumpal ko so eskuelaan ed andi-anggaan ya mannononot a siak so singa anggapoy-importante tan mas ni nen say nensaman.

Kapitulo seto - say Vossia so manamerdona ed siak (Say liwawa na saray bitewen)

Labindua so taon ko nen sinmabi si nanay ko pian nengnengen to ak ya kaiba so tatay tan melag ya agi ya anengneng ko ed primeron pankanawnawa. Say impakanengneng ko ed melag a lupa to so amaliket ed siak tan nanonotan ko itan ya agew a singa sakey ed saray sankarakpan ed bilay ko. Determinado iray atateng ko ya awiten da ak pian makapawil ak ed eskuelaan, balet say auntie ed koma-11 a pankanawnawa so angiyalis ed sikara manlapud ideya: ibaki to ak a magmaliw a sakey a managdadas tekep na ilalon makaarial a maong ed panaglakoan. Tan ontan so agawa, kontra ed linawak. Tinmaynan iray atateng ko tan nansiansia ak ed Sicily a singa makulangkulang. Manlapu la'd saman et anggapo lay kareenan ko tan lanang ak ya onakis na masekreto. Inkuan na saray tiyo a seguradon agko komon inaro so singa sikara, ya amabaleg ed siak a singa anak a bii (sakey ya anak a bii so seguradon linmabas komon ed parehon ot-ot ko). Say auntie sakey ya agew et nanlapud sankaabigan ya tahi ed bansa, ya akaaralan met nen nanay ko, ya tepetan to ak no kasin sikatoy man-hire ed siak. Inmebat so managdait ya wala la ray waloran bibii tan agto nayarian ya pabalegen so bilang.

Say agew kayari na impangiyakar nen auntie ed itlog to pian kombinsien tan inkuan to ed sikato: - repasoen ko ed loob na sakey bulan nayarin ontaynan so sakey ed saray aprentis parad si Turin tan sakey a pasen parad saray bataan mo so mansiansian libre -. Diad dugan oras, kayari sakey bulan et imbaki ak nen auntie ko ed panag-alay-bilay. Say marikit, ya ag-onlampas ed sakey tan kapalduan metro ed katagey to, so angabrasa ed siak: - Sige, awiten ta ka lapud ansakit, iisipen kon mas labay mo so onla ed siak, nen say walad kaumaan mo ya kaiba so auntie mo -. Sikatoy ag-alingo ed panmoria to ed satan. Diad tinmumbok ya agew et impaamta ko so inkasiak. "Say asewek so onggapon man-kantot," inkuan to - insan mo iparaan so salog -. Ginmapon naangob ak na istorya. Ginapoan koy manlinis legan kon makayari. Melag ak ed katagey, labindua ak, balet ta walora so impanengneng ko.

Agko amta no panon so pan-uras ed datal: diad lawak et bato tan diad baryo, ya kawalaan na saray tile, agbalot itan inurasan na auntie pian ag-iratan naupot. Sinali kon gawaen so anggaay nayarian ko, balet inter ed siak na asno so asno lapud agko ni naurasan a maong. Diad alas nuebe et akasabi ra ed saray komikimey tan ginapoan dan naninteresan so balon sengegan (anak). Amin da et binabantayan da ak na dagem na panangasi. Naliknak iray paliwawa ra tan naplag ak manlapud lurem ya agko amta iray makanakana iran bengatla ed bilay. Kada panaon et inikdan da ak na pigaran trabaho bilang sakey a managdait, saray bengatlan agko maliket a ginawa, a naynay ya inmawet lapud agko la akapanaral. Walay positibon dapag na agew: diad ugto, agko la kaukolan so ompawil ed kaumaan a kinan ko a mareen ed abong, inkayat ko so banki ed lamisaan, wala so baso, say bote na danum tan putahe. Diad antikey, say pangan na sakey a piraso na malet a tinapay tan keso so sinali kon

inletneg so lamisaan a singa amin ya ordinaryon totoo. Kayari na panangugto et linma ak ed sakey a kaabay a mas matatken ed siak tan sakey a managdait. Sikatoy tinmulong pian nilukas iray matak ed arap na inka-maventy ko. Say ina so kaiba to, sakey ya agin bii a walaan na elepantin sali tan sananey nin mabiskeg.

No maminsan et iimbitaan da ak ya mangala na plato na sabaw. Kinerew na managdait ed siak a tulongan ton manggawa na burda na krus na krus ed kawes na ugaw. Sanen awalaan ak na krisis na ermen tan tinaynan ko so trabaho ed kapaldua. Diad sananey a panaon et inalak so dapol na mas mataba tan insibwag ko itan ed gilig na takayan. Inkuan da: "Siopa so nankasal? Ce Piglii U Morbo? Diad kaunoran et atalosan da ak tan perdonaen da ak.

No maminsan et ontatdang ak manlapud madre na saray antonia ya Antonan pian manggalaw ed saray ulila. Medyo inibegan ko ra lapud manbibilay ira ed inkauksoy da. Sikaray angan na lamisaan a naynay a maong so inka-set to, insan ira mantogtog tan diad kaunoran et diad niletneg iran panaon et indedika ra so inkasikara ed debosyon na Dios a manpipikasi. Inisip ko: - masuwerte ira, wala lay atateng da tan anggaman ontan et maong so panagbilay da ed saray madre, legan ya wala ray atateng ko balet ta napilitan ak ya manbilay a kaiba irayan oso na tiyo -. No anggapoy amta ra, pian napaliisan so ontumbok a panag-aburido, kada panaon et linma ak pian mananap na ateng a manaayam ed baryo. Kinerew ko ed sikato so kuartan ipawit ko so sulat ed si Gentori, a mikakasi ya awiten to ak ed sikara.

Diad Nobyembre na kada taon et inyakar da ak ed Sant'Fair ya agawa ed pian Pianno Vimna. Diad sayan pasen et angipaalagey iray ama na ama na ama na ama na sakey a balkonahe a ditan et angiparaan ira na karne tan inihaw iran sasosa a nanlakoan na

maong a baso na alak. Parad siak et sakey a panganawnawa so miulop ed saray kanayon na kaamaan, panggayagaan so maong a karne tan oninum na kolor a mata, nengnengen iray kuwadra na pangilako na masmasnag, parol, lutak a kaldero, komapat tan bubusolli.

Diad kaimbuasan mi nila mi ni ed Badia Vecchia parad ponsia na Sant'ugo, sakey a misa, melag a prosesyon tan kayari to et wala ni ed lakoan na saray lolok ya angiyopresi ed siak na isaw, tinapay tan gasgas, saya so apilat na sakey a botelya ya akasara ed sakey a bote ya ataptap na bote ya akasara ed sakey a bote. bola ed loob.

Amisan antis na Krismas et linma kami ed Messina ed loob na 3 agew. Inugip kami ed sakey a kanayon. Sikatoy medyo agmakanpaliket ed siak: imbaga to ed saray tiyo a tinakew to iray itlog manlapud sakey a dumalaros manlapud tindaan. Naaralan ko la so katikismo ya agitan nepeg a tinakew. Diad samay anak a bii et linma kami ed sakey a ginoo ya angipaalagey na pigura. Saray tiyo pian paneknekkan so mabunlok ya angiter ed siak na kuarta pian nasaliw iratan. Diad nilanaan a lamisaan ed Castrochia et akapangipaalagey ak na eksena ed bansana. Diad saray sanga na apogo tan pigaran pana na kapas et nanggawa ak na kubong. Diad labi et nanliketan ko so atmospera na duaran silew a pinalsa a walaan na saray walwag a shell ya akabasa ed larak tan sakey a piraso na lubir ed abay nen Jesus. Anggan si tiyo Michele et inapresya to so ideya tan labay to ak ya tumangan: "Nsiaya, itutulak to so duaran igos na India", tan say auntie so linma pian awiten to ra ed silong na dukolan da ya akaamotan da.

Sanen tinmunda ak Ian onugip ed Novara labat, diad peryodo na Krismas a si Novena linma ak ed kaabay kon Anthetetta ed

alas 5 na kabuasan ed Simbaan na Annunziata. Diad leksab na simbaan say sacristi so angitarya na saray babayaran ya yurongan. Inala mi ra ed abung. Kapawil mid Carolina, say manag-lahas na inhinyero, diad kimey la ed kabuasan ya asasakbay ed leksab. Diad saman a panaon et sikatoy linma la pian iyasingger so danum diad San Franceco a baleg a kakapat, pian panoen so tablan tangke a gawad kiew. Inkuan to: "Caùsi, alagar yo, nengnengen ko no kasin saray ginoo so onabante ed pigaran biskwit nen labi, kanian man-almusal". Ngalngali aglan balot ompawil ya anggapoy karga. Inimbitaan ko si Antontietta ya onsakbit tan nan-onsa ed masasiya. Nen wala lay akaromog na kanen nen Carolina linma ak ed kusina pian mangalay malet ya tinapay tan sakey baso na danum ed "bomban". Anggad 8 timunda kami pian mangawa na senaryo na dilo, insan kami nampatanir: Linma ak ed makulin ka-miword, si Antonesta ed abung to pian tulongan so ina ya sikato labat so anak ton bii ya alenleneg ya anak ton bii ya walay 8 ya agagi to.

Diad Novara labat so alikliknak ya baley. Nen linma ak ya mananap na akulaw ko nen nilinisan toy salming tan inikdan to ak "ed Sna" (say tip). Linma ak pian saliwen so polish na kuko. Sinaliw ko met so solbart pian naekal itan sano naliknak ya abeten ko iray tiyo. Inusar ko so bolrutalko bilang pulbos na lupa. Alas: sakey ya agew et sikatoy tinaynan ko ed lupa to tan inusar ko iray kairapan, panagsampal tan panag-insulto ko. "Iner so pakaromogan mo na kuarta parad satan a basura?". Tan siak: "Ag mo nanengneng ya arina itan?". Kaleganan na satan, inmalis iray kakaabay ed sananey a lugar. Sakey ya agew et inimbitaan da ak ya onlad sirko. "Anggapoy kuartak..." inkuan ko. Pinautang da ra. Diad ngarem na ngarem et saray managlayag so man-energyo pian panliketan so palabas: saray unggoy ed panag-trap, ugugaw ed saray kabayo, elepante, saray clown,

saray bengatla ya agbalot nanengneng. Makapaermen ta kaukolan kon makagamor na 8 a taklay.

Kalabas na pigaran agew, legan ya oonla ak ed Castriangnia, diad San Salvatore abet ko so ina na sakey ya partner na eskuelaan ya napnoy bag ya asaliw na saray dumalaros. Tinepetan to ak no kasin makapawil ak ed baryo (parad mentalidad na saman a panaon sinali toy kababaingan ya onla ed plasa a kaiba so bag!). Inmabobon ak, ya inisip kon mantipon ak na kuarta panamegley na tip. Makapaermen ta sikatoy nansagpot ed abung to, tutumangan to ak na apatiran mani. Agko naandi so nonot ko. Nawalaan ak na lira diad impangilakok na sentro na sakey a ganatan a bii. Nanggawa ak na cardboard pinoko na saray sali tan taklay ya inyalis na sakey a panag-alaan. Arum a ugugaw so angaliw ed sikara ed pigaran sentimos. Sakey nin ideya: saray salming parad saray mairap-bilay ya ugugaw. Manaanap ak na malinew ya makolor iran kendi na saray kendi ed arap na saray bar. Diad asukar et pinuter ko so frame tan nabawi ko so arum nin sentimos. Kayari na duay bulan et akapangipawil ak ed 8 alkre.

Say masiken anggaman wala la'd edad, say asthma tan say hernia ya inawit to manlapu la'd edad a limara, sinali ton ibaliwala so inkasikato diad saray lawak, lapud ngalngali aglan balot linma so anak ton bii. Maabig so duaran bulan ed tiagew sanen sinmabi so anak a bii -manugto manlapud Messina: inurasan to so linen tan sober to so abung pian linisan itan ed amin a nantipon legan na taon.

Sanen akaabet kami ed satan inkuan to ed siak: - Say tita mo et makapabaing, agmo nayarian so manirap ed sakey a mairap-bilay a masiken ed pansusubdim -. Diad labi et linma ak ya angireport, balet binalaw na auntie so agin bii --ley: - sakey itan a baley, sarag ton isipen a mismo no antoy labay to -. Tan

inmebat ak: "Duga so imbaga to, anengneng ko so panaglinis a gagawaen to: sikatoy nan-uras ni ingen ed asido na inhi tan pinmawil a makintab". Diad sayan punto et angiter itan ed siak na sakey a panagpaltog lapud sarayan bengatla et agto la kaukolan so mansalita tan siak so sakey a mauges.

Sakey ya agew et inikdan ak na lolo na kuarta tan angaliw ak na songbook ya imbaga na saray bibiin adetarto. Diad loob na pigaran panaon et akapangiyamot ak, balet sakey a labi et agak akapan-ordinas tan ginmapon nan-ayew so tiyo: - anggan sarayan mauges a baboy, natan et magmamaliw ka lan sakey a pandomino -. Diad saraman a salita sikatoy sinasamsam ko ed lupa sakbay ton ginawa itan. Diad arap na impanrebeldek et agto kami la anengneng, inukbaran to so balkes na pantalon tan ginapoan to ak a mabiskeg ya atumba. Manga labintatlo ak la tan say panganawnawa labat so angikuan ed asawa to: - amtak ya sakey a bii parad tagey na Italia ya onggapo, kaiba toy akulaw mo ed bansa tan ipawit to itan ed sikato ed atateng to -. Diad saman a bekta et aliknak so liket, alingwanan ko met iray ot-ot na saray bariles ya inala ko, insan ak linma pian onyurong ed katakelan na panangidayew. Ginmapon linmek sab so kabilungetan, inisip ko, bangta saray anino na labi so sinmalet ed saray sanga na kiew tan walay daiset ya ambetel a dagem a sinmabi lamet ed ilog.

Insan ko la inyurong so sakey a walnu tan naugip ak a sankanengneng iray lurem. Dakel so kugip ko, sakey ya ulop na makolor iran kugip. Sakey ya anlemew a dagem so nan-awit ed lupak. Inlukas ko iray matak tan nikadkaduma so panangarok ed satan a pasen a naynay kon bubusolen tan amoria kon primeron panganawnawa tekep na pankelaw a niliwawaan labat na liwawa na saray bitewen. Inbulos ko so inkasiak ed sayan kipapasen na pangitalirak, so kugip ko lamet. Say liket a singa sakey a

misteryoson pluido so linmoob ed tetek na melag a inkatoo ko. Aliwa ak ya masamit ya ugaw. Saray salik so nankukurongkurong, lapud nanakar ira ed matadem a batobato na ilog, balet say interon laman ko, tan anggan say kamarerwa, so nausar la natan pian deralen so amin a nayarin singa masamit tan malimpek. Balet ipatuak a satan ya antikey ya ugip ed saman a labi so makapakelkelaw tan agko la itan aromog lamet. Nayarin saya so rason no akin ya nanonotan ko ni itan. Kabekta et walay lima ya angiyen na inkasikato ed abagak, sinmabi si Antonia tan diad dilin paraan to, biglan in-snap to ak: "Onla tayo la. No akasabi tayo la, angoban yo so lima ed tiyo to tan ikuan yo ed sikato - naperdona ak nen Vosias, perdonaen to ak. -". Tan ontan met.

Diad saman a labi et pinmawil ak ya amin a manggiwgiw, diad labi et agak la naugip tan inusar ko iray oras ed panag-alagar na agew. No onlusob ak ed ugip ko ya agko amoria so inkasiak, a biglan niyalis-alis a singa sakey a panawag odino panag-ensayo na kanonotan, a mankaukolan ed siak na panaglalarma tan ot-ot tan agto ak inikdan na kiew. Inusar ko so nakekeraan a panaon a saray lukas a mata so mangisuri ed saray ulsa a say kabilungetan ed labi so angiguyor ed saray bakor tan, anggapoy biskeg a manggawa na antokaman, siak so nanakis tan nanakis. Balet aliwan makapaermen so panakis, noagta sananey nin bengatlan agko natebek. Diad tinmumbok ya agew et agak linma ed lakap lapud say laman ko et singa geografiya, ontan lay karakel na sugat ya napnoy sugat. Pinmawil ak la kayari na sakey simba sanen ginmapon ginmapo iray karatula.

Kapitulo Setimo - Emiliia.

Nen Simba na ngarem et linma ak ed ampon a kaiba so pigaran kaaro: sakey a madre so angipaliwawa ed Ebanghelyo diad marakep a porma a walaan na pigaran matukoy iran joke. Agaylan makapaliket so pangusar ed satan ya oras ed liket. Sakey ya agew et imbagak tod sikami ya onsabi so obispo na Messina no Oktubre parad saray kumpirmasyon.

- Itagey mo so limam ya labay mo yan sakraminto kanian ipasabik ed arsopsito Monnistor Silvadesa Abadesa.- Ag ko amta no antoy gawaen ko ed mabaing ya intagey ko so limak. Kayari pigaran agew et imbagak itan ed si Ziz. Sikatoy abaingan: kaukolan moy mananap na madrina. Say anak a bii na posteg, si Miss Rina, sakey a kalangweran a managbangat. Panon tayon tepetan? Diad tinmumbok ya agew et linma kami ed abung to tan sikatoy inmabobon. Nen Oktubre 9, 1948 nen ngarem et akila ak ed saray kakaarok ed Marix ya Simbaan pian mankonpesal. Diad tinmumbok ya agew et linma ak ed abung na dyonda ed kabuasan, a mangiiter ed siak na pulseras a lobo a filigee tekep na puso. Ginapoan kon manliket. Diad 11 et linma kami ed simbaan. Sinmabi so obispo tan ginapoan dan sinelebraan so Masanton Misa. Diad baeten mi et nan-alinya kami ed sentro na nave tan sakey-sakey ton kinompirma kami. Kayari na misa,

saray tiyo so ag-angiyopresi na anggan sakey a kape a madrina. Inkumusta da labat itan diad impanawag dan basta "kombero".

Nanonotan ko ni ya nen ugaw kami ni et pinmawil kami manlapud Castrinania antis ya akasabi kamid baryo et walay kapilya ya indedika ed Manangilaban. Tinmunda so zizfi tan inkuan ton maksil "oh ina, oh ina...". Inisip kon sakey itan a pikakasi. Sanen siak so tinmakken atalosan ko a imbes et tinawag to so inatey lan ina to, a sikatoy sementeryo a walad tagey labat na kapilya. Agko nin balot binisita so sementeryo lapud ag-anggan linma si Zizā parad ponsia na saray sasanto. Antak ya diad saman ya okasyon et insaliw na totoo so rosas ed si Miss Sinorno ed lugar ya tatawagey "Fussadelo" tan ngalngali ed prosiyon et linma ran parakepen so ponponan na saray inad-aro ra. Aminsan et impropon ko ed si Ziz: "Akin et agtayo met onla pian bisitaen so lubok nen inam?".

Inmebat ya sikatoy manermen. - Anggapoy kakanaan na pangitawag ed "ina - ina" no ag mo labay ya awiten ira anggan sakey ya rosas. - Diad sarayan salita et ngalngali la onkiwas. Linma kami ed Fussadelo pian mangaliw na pigaran krislan-kristal. Diad agew na saray sasantos linma ak ya ontawag ed si lolo si Turi pian mila ed sikami ed ponponan na "Ina", parad siak et pink ya akulaw. Kaukolan a sikatoy ipaalagey lamet na satan a lubok diad agano ni lapud diad bakal et aderal itan na sementeryo na sementeryo.

Anggano proud ak ta analo ak ed sananey a labanan, agew-labi ya saray kanonotan ko. Sinali kon idisturbo so inkasiak sano wala ak ed laro. Ginapoan kon natawayan so panagdait: Imparaan ko iray ovap parad saray strap, insiplog ko so bakal ed uling. Sanen say bakal so ambetel, saray angkakabaleg a bibii so angiyunat ed saray piraso pian ibalkot so kawes. Pian mansiansia itan ya

tensyonado et inusar itan pian niiyan ed gilig na pimbini ya indait na duaran ugaw. Linma ak a mangaliw ed sikara ed padrino ko a manlalako na materyal iran riple. Saratan so tuldok a kaukolan kon patatdang panamegley na martilyo. No maminsan et pataten ko met iray gamegamet ko... Kaleganan na satan et mansiasiansia so bayad ya babayaran iran kurso na pinuteran parad saray mas matatken a bibii. Arawi ak balet inasikasok so layag ko pian walay makatalos ed saray leksion. Aminsan ya imbag a na saray tiyo ya onla kamid Fantina pian anapen so "nistro" tan say "parpapasas", saray nen linma ra ed Novara parad saray importantin komisyon so nan-ugip ed sikami. Aminsan et tinepetan na Komare si Zizì "Pigaran taon mo la?" Tan zizi: - nanengneng ko ray mata, amtak - (nalingwanan ko so nengnengen, agko nanonotan).

Diad sampot na lolo na Turi I et linma ak pian mangaliw na sakey a berdin tela, pian suboken soabilidad kon akabalkot na palda. Sinmabi so agew na itaynan ed si Fantina (duaran oras ya panakar). Binmangon kami nen 4. Labay kon nabigla si Ziz ya angiyen na paldak. Ontan lan kaasingger kanian ngalngali agak la makaakar. Sanen anengneng da so pinalsak ginapoan da ya ibaga: - Pinabaleg mi itan tan natan ta ginmapon baleg so gagawaen na owl. Nababaingan itayo. Tan dinusa ko: "Sayan ag-inkamabulos, no labay mo so ontan, no andi, iter mo met ed sika!" Balet diad pusok inisip ko "no panon so panakar ko a kaiba so ontan a mainget a palda...". Balet, akasabi kami ed destinasyon yo. Tinepetan na koma no iner so ginawak ya ontan lan karakpan ya palda. - San Fihi Illa - (gawaen to) so inyebat nen Ziz. - Insan no kaukolan tayoy mandait na bengatlan onla tayo ed sikato -. Pagtangsit na civeta...

No maminsan diad baryo et nanenengneng ko ray bengatlan mamaermen ed siak. Si Emilia et telek -emte, a nayarin andiay

ayaman. Ngalngali kada agew et sikatoy ondadalan ed dalan a panaayaman ko. No walay akabat to, inyasingger toy lima to ed sangi to. No maminsan et sikatoy iyoopresian na totoo na sakey a piraso na tinapay, balet walaray ag-akapankiskis ya angikulong ed sikato na keso insan ira inmamot pian nanengneng so reaksion: say mairap-bilay a bii so akayurong ed takayan na puerta tan pinekpek to so ulo to ed padir. Sakey ya agew ya linma ed tindaan pian mangala na alambre nadngel ko so mabiskeg a boses nen Antonio, say bulag a laki. Manlapud abbey, a walad tagey na bansa, inyanunsio ton sinmabi iray sardinas. Diad pigaran lira na nguro na masiken ya inmaligwas la et linma ak ed manag-ala na sira pian mangaliw na sanasawan heck. Diad ugto so sinminag ed kalan a kaiba so uling, inlutok iray sardinas tan inyan ko iratan ed sakey a papel ya asukaran. Sanen anengneng ko si Emilia, inter ko ed sikato. Ninengneng to ra tekep na pankelaw tan sinalambit toy imis pian misalamat ed siak. Anengneng ko so akayurong ed kaslakan a liwang, agto inmawet so ulo to ed padir, balet ta inawit to iray gamegamet to a mankibalatar ed sangi to. Diad saman ya agew et agak angan: kaukolan kon linisan so kalan manlapud saray apoy pian ag-onsabi iray inisyatiba ko ed saray titis ko.

Parad satan a dalan, dinmalan si Angela a kaibay anak ton si Nino, sakey a toon walaay deperensya balet akitongtong ed saray galaw. Linma ra a kaiba so sakey a balde pian alaen da so sabaw diad samay amponan. Sakey ya agew et bukbukor nen Nino a bukbukor to so balde to, duaran ugugaw a lalaki so manaayam ed abung ko tan binmatik. Sikatoy agmakapangiguyor ed pantalon to. Sikatoy anggapoy kawes to. Mabaing ak ya linmeksab pian sikatoy sakbongan. Satan so primeron impakanengneng ko ed sakey a lakseb a too. Pakaskasi la no amta na saray tiyo, sakey itan ya iskandalo.

Diad sakey ed saray dakel a letra ya impawit ed atateng ko et imbalikas ko so pilalek kon man-recand. Lapud amtak ya si Mrs. Kabebekta nen anengneng to ak et nilakap to ak tan inikdan to ak na pakete ya impawit ko. Inlukas ko itan tan abigla ak ta akaromog ak na kolor-kape a bago na kordero a walaan na saray kulot a singa kabaleg na gamet, so sombrero tan kahon a walaan na relo. Manggiwgiw ak ed liket legan ya inuksoy itan na samay bii ed pulso ko. Inikdan to ak na sakey a baso na danum pian makapawil tan binmatik ed abung ko. Diad tinmumbok ya agew nen sinmabi iray tiyo ed Novara inkuan da ya no mansulong ak na satan ya bago et nabaliw da ak: anggapoy toon walad bansa so walaan na ontan a bengatla. Inyan ko itan anggan panon ed inkamapaatagey. Inguyor ko so manggas ko pawil pian ipabitar so oras ed amin. Mabetbet kon iikdan na lubir, kanian diad antikey labat a panaon et sikatoy nabuyak. Linma ak ed Castrochia akabat ko so sakey a maedad la ya mankelaw ed siak. Pian ag ak manggawa na mauges ya impresyon et ninengneng ko so relo natan ya natan et ag ko la naliklikas ya alingwanan ko la. - salamat u -. Inabrama da ak tan intuloy da so impanbiahe ra.

No ikompara ed saray kakaarok et melag ak tan manipis, amin da et "apaaligwas". Diad sulat et tinepetan na ina si Zzì no "inmaaligwas" ak a singa pink ya agik ya bii. Balet say pangitongtong nipaakar ed sarayan bengatla et sakey itan a baraan. Imbaliwala to ya amtak so amin nipaakar ed bilay. Ribelle ya singa dati ya imbagak ed sikato "Aliwan 'malangwer' so siak ta ma-detive ak". Tan sikato: - Antoy ibagam? Lanang mi kan pansiasiansiaen. Sakey a labi et naugip ak ed Castrangania tan aliwliway liknaan ko. Napapawis ko so ambetel. Lapud inisip kon saya so anggaan na pikakasik, nanakis ak tan pinmaway ak ed kabilungetan pian manggawa na pigaran tedter na panag-ahi.

Tan sikara: "No ombangon ka lamet, alaen mo ka!". Anganko et prinotektaan ak na Madonna si Tindaryo. Pinmawil ak ed dukolan ya aka-ilat tan naugip ak. Kaimbuasan diad pandelard ed Novara, mas aspale so anengneng nen Misss nen say dati. Sanen say serbidora so angiyakar ed sikara a singa kada kape ed kabuasan tan gatas a walaan na toast iran hiwa, siak so iyoopresian to met.

Kapitulo Kokawalo - Say itikyab na saray akmon.

Diad impangusar ko ed dakel a panaon ed Novara singa say bilay ko et anguman: nayarin lapud linma ak ed si lolo nen lolo tan kaiba to maliket ak ya akitongtong ed interon ngarem. Inistorya to ed siak so dakel ya istorya nipaakar ed bilay to tan no panon a datin mairap so kiwawala to nensaman. Niarum ni, awalaan ak na panganawnawan makaatendi ed saray importantin ebento ya agawa ed bansa. Manuna ed amin, saray baleg a relihyoson kimey, saray prosesyon, saray bautismo, saray kumpirmasyon, balet nagkalalo nen say antokaman a seremonya na kasal, so amalikdo ed siak. Insan diad labi et sinelebraan so kasal, ngalngalin lanang ak ya oonlan man-browse kaiba iray kakaaro da ed simbaan na San Nicola.

Sakey a labi et anengneng koy sakey a nobya ya akaputi lan kawes ya inulop na ama. Kandida a singa say niebe, singa itan monyeka, kanian marakep itan! Si Carmelina ya angasawa na Flippo. Inbidbir ko so inkasiak a sigpot tan kugip na saray lukas a

mata: "Siipay makaamta, sakey ya agew et sarag to ak met ya diwit...".

Diad saraman ya agew et walay nikadkaduman liknaan ko, walay balo tan nikadkaduma ed dagem, wala ray presentasyon ko. Siak so agmakainawa tan manaalagar na ekstraordinaryon ebento. Tan diad tua et ag-inmabuloy so ebento. Kasabi na ngarem et kaslakan ya ondadalan so postero. Sakey ya agew nen bulan na Hunyo narengel ko so masilib a bose to: "Laman, walay koreo". Inala ko so sulat, nanlapu ed ... Domodosola! Nansulat si nanay ed agi ton bii.

Biglan brown ko itan anggad ngalngali la pispisen to tan nabasa ko, walay balita ya abayag ko lan aalagaren: manga 12 Setyembre Setyembre et onla si nanay ko ed Sicily pian awiten to ak pian onlad amianen! Diad kaplesan et sakey ak lan kalangweran, say arapen so manaalagar ed siak tan kaukolan ton anapen so sakey a okupasyon. Lapud amta to so reaksion na aunti nen auntie ko, ta manalwar ed leksab na garapon ya walaan na dayat na saray ulpo: no si zizi so binasa to ed siak... no maminsan et agto ak. saray baryo so sinmabi ed tindaan diad Novara. No maminsan et sikatoy mantitipon a kaiba toy Ziz tan alarmadon inkuan to: "Pigaran panaon ya ag-isulat nen nanay mo, walay nagawa ed sikato...". Imbes, natatakot ak ta sinmabi so sananey a sulat tekep na pigaran pakapatnagan. Diad tua, sakey ya agew et sinmabi so sakey, balet maong labat ta anggapoy anggan sakey ya alusyon ed biahe ed Sicily. Diad tiagew parad siak et kalkalnan inmarawi, agko la alagaren ya manampot so spimodic ya manaalagar. Akatulong ed siak so kimey pian agak makapannonot tan napalabas so panaon ya angibiig ed siak manlapud insabi nen nanay ko. Parad piesta na Asumbresyon nen Agosto amin a totoo so malabay ya mangipabitar ed inkalegan da tan ed panag-anap na dakel a

gawaen, mas ni nen say dati: dakel a bibii so malabay a mangipanengneng ed balon kawes. Say Agosto 13 so indedika ed saray trabahador a makapandait na kawes da.

Kinerew ko ed si Ziz ya saliwen so tela pian makapipara ak ed saray kakaarok. Sikatoy inmabobon tan nampili na makapuy ya ulop ya tela ya walay asul ya buhol ya drowing. Say lakapan na trabahador so amawala ed siak na sakey a mas matatken a trabahador pian tulongan to ak a mandait ed sikato. Diad agew na party walaan ak na balon kawes a singa amin a totoo.

Wala met iray kabat da ya nanlapud Fantina. Sakey ed sikara so akanengneng la ed bantog a mainget a palda ko. Inawit toy sakey a tela tan tinepetan toy Ziz: "Kaukolan ak ya man-asol na akulaw mo, maong itan!". Ginawa ko iray kundang. Walay modelok ya inimpake na Missta parad sakey a kustomer. Kinerew ko so pigaran panaon pian putoten tan salien itan. "Sige, medyo ambelat so tela, matukoy parad otonyo. Onsabi ak ed bandad Setyembre 20."

Kaleganan na satan et si Carmelina, sakey a makulin marikit, amin a kakaaro to so nanselebra na sakey ya Setyembre diad simbaan na matrix ya iglesia. Diad impangiyabuloy ed si Zizā et linma ed seremonya. Kabiangan ed saray bisita ya tagad Domodosla ya angiyanunsio ed asingger lan itaynan ed siak: "Koncttina, wala la ray agew ya manbilang ed Novara. Ag mabayag ya onla si nanay mo ya mangala ed sika".

Kayari na mayaman a panagrepreskoan ko et maliket ak ed abung. Linmabas iray agew tan sinmabi so Tindari Festib na 8 Setyembre, diad saman a taon say andukey a tuloy a biahe a sinmabi ed Fauma so singa ag-angangga ed siak a malet tan andi-anggaan lapud siak so ontikyab. Diad pawil ko ed Castranga et impaamtak ed si Zizhon a patundaen ko so pigaran agew tekep na inimbento a baraan a say adirbootory so nansiansian

akasara anggad agew 12. Diad saman a kabuasan et apaldua so pusok. Nantipon kami na pigaran igos ya awiten ed kaabay mi tan linma kamid Novara. Diad kapegleyan na anengneng ko si nanay ko ya linmeksab ed gilig na mula. Naabet ko ra tan nilakap ko itan ed amin a puersa a walad siak ed angkekkelag a taklay ko. Ginapoan nen Zzó so oneyag "Akin et biglan linma ka? Parad sika, alaen mo ka na Concretina?". "On - say ebat na ina - diad taloy agew et ontaynan kami". "Ag mo nayarian, kaukolan ton iparaan so kawes to parad sakey a fantina babae." Sakey ni itan a baraan pian mansiansia. Sikatoy naynay ya oneeyag. Siak so agsisisien a mandidiwit ed tawen panamegley na gamet. Say pagbabawian ko labat komon et agto la nayarian so onla tan akaromog na masiken ya si Turi.

Diad labi na koma-14 et kinan mi. Inlukas nen Zzó so sangi to parad pigaran insulto labat ed mummy ko: "Diad no antoy pakpel mo et alaen mo itan, anggapoy pusok, pairap mo ak na masyado, ag ta ka la ipapasen ya agin bii". Anengneng koy Micerillo ya akalua ed primeron pankanawnawa. Diad silong na magaspang tan unor a zess to a singa say kiew so mapatnag a pigaran tetek na katooan so nansiansian apriso. Imbes, nagmaliw ak lan ambetel bilang marmol tan agak nin balot inmalis.

Diad labi et agko insara so mata, nilibon kanonotan so nan-chat ed nonot tan agko la alagaren so onla ed kabuasan. Ingganggan na ina so taxi ed sakey a ginoo ya "Cuzi i" (gulo na lobo). Diad kabuasan kami, sakey ya unor a pan-diwit -onsabi ed kard na maleta tan sakey a panangibano ed saray tiyo. Diad panaon na impaway to, tinaynan nen auntie ko so kuarto to ya akalua, tan walay malukak a buék to, tan inbantak toy inkasikato ed salian nen nanay ko, ya akikasi: "Natan et pateyen ko ak tan nawalaan ka na patey ed konsiensia mo ed loob na sakey a bilay! Ipangasim, sikayo, sikayo so tepetan ko ed pueg to - inkuan to -

siak so sakey a mairap-bilay a bii, a bukor tan impasen a singa ayep na palson asawa, anggapoy mangaaro ed siak.

Diad magulon buek tan say manunan lupa na lutak, sinuntok to so dalin diad impansumpa to ed interon uniberso. Natalosan la nen nanay ko ya say agin bii et nagmaliw lan mapeligro tan naandi so ulo to, manpipilalek la. Balet, sikatoy ag-inmalis, agto inabuloyan a sikatoy nasakitan, sikatoy telek ed panagpalikdo to, onnengneng ed arawi tan manaalagar ed sampot na iskrip to. Sanen amoria nen auntie ko a mapekder si nanay ko, sikatoy nanapuram linmoob ed kuarto to, ya imburu to kami ed unor a pasen a panlapuan to. Biglan sikatoy pinmawil, sikatoy pinmawil ed karsada, legan ya onaarawi kami et anengneng mi ya inmabeba anggad magmaliw ya melag ya andeket a bola ya nagulo ed saray bato. Nayarin sikatoy maruksa ed sikato, a singa amta labat na saray ugugaw, balet nanonotan ko a legan kon onaarawi ed abung to et protektaan na lima nen nanay ko, sanen anengneng ko a sikatoy asingger lan naandi ed pakanengneng ko. nagmaliw a panangaro tan aliknak so liknaan na panangabagey ed sikato (diad saman et amtak a pigaran bulan ed saray karsada so inakis ed siak a singa ak inatey).

Akalokas iray puirta na taxi diad Piazza Bertolami. Manlapud bintana ibabano ko ray anengneng ko anggad sampot na bansa. Legan na biahe et anengneng ko so biolama tan say bansen kalkalnan inmarawi ed pakanengneng ko, nansiansia kamin ag-inmesel legan a kalkalna so dayat tan say bansa. Diad kaplesan et arawi ak la ed Novara, a seguradon! Saray nankakasakey a kanonotan so nanlalaban ed nonot ko tan agko iratan nadomina, insan ak nankelaw sanen siak so inelek-elekan nen nanay ko diad impamasakbay to ed siak a sinmabi kami la. Insan inar-aro kon maong itan a bansa ya abayag ak lan mamibusol lapud satan a makapaermen a bilay so angidaulo ko.

Diad mas mabiskeg ya istasyon et walay baleg ya inkawetwet, dakel so singa sikami ya tinmaynan ed Bukig ya wala ray karton ya maletse tan arum nin bag da.

Nanlapud dayat so sakey a manipis a dagem tan aliknak so asin ya onsisinag ed saray bibil ko. Sakey a marakep a liknaan a naliliknak ed primeron panganawnawa. Inalagar mi so tren ed loob na kapalduan oras. Parad siak et balon dagem itan. Inkanta na totoo so kansion ya uso "Say manag-ayew, ibagam ed sikato no say itlog odino manok so nianak nensaman". Amin so pinmawil manlapud bakasyon ed kontinente. Sinmabi ed Messina anengneng ko ray balgona ed lantsa ya pankelkelaw ed pankelkelaw. Diad pegley itan na Setyembre tan diad saman ya asul a katawenan ed tagey na mainget a nan-akmon na nilibon naakmon. Diad impanbiahe ra et ipapaarap da so kugip ko: diad kaunoran et ompawil ira pian manbilay a kaiba so pamilyak. Sinali kon nanengneng so Dios ed sentro na satan a maliwawan liknaan tan anggano agko nanengneng, sikatoy akisalamatan ko lapud kinaaralem na melag a kamarerwak. Kayari na andi-anggaan iran oras et linma kami ed Roma pian ituloy lamet, kayari na arum nirau oras na panaalagar, say tren ya amaarap ed Milan, a ditan et walay sananey a pananguman na tren a mamaarap ed Domodosla. Sakey itan a kugip. Diad satan a panangipasal say ina a mangibano ed pigaran totoon kabat to. Amin so nantepet no iner so nanlapuan to tan no siopay kaiba ton bii. Agda amta ya walay anak ton bii.

Naobserbaan ko iray tanamanan: Anengneng ko iray manunan lawak tan saray isla a mankelaw, insan saray palandey. Tinepetan ko no panon karakel so kulang ed sinmabi, lapud amtak a say baley so walad lawak ya apaliberan na kapalandeyan. Akasabi kamid Domososo diad kabuasan. Say tawen so abuek, saray karsada so singa met apintaan na

ambilunget, saray totoo so manaakar a walaan na desididon kundang a mannengneng ed dalin, anggan saray kawes et ambilunget. Diad istasyon na tatay et iilaloan to kami kaiba so melag ya agik ya anengneng ko ed Sicily duay taon lay apalabas. Angob tan lakap. Legan min onsesempet ed abung ko et sasalien kon nadiskobre itan a pasen a magano lan magmaliw a syudad ko. Inbilang ko iray bintana na kaabungan balet ta dakel iratan kanian naandi so sinulid siak. Dakel so bintana, tan dakel so kaabungan ed balang sakey. Ontan lay katagey da kanian abalang iray matak ed tawen.

Sinalik so manlikliket. Nilibon tepet so inmawet ed ulok, ag-ira akaanos. Legan na kurso et agak akapanakar na anggan sakey a salita. Insan diad abung et awalaan ak lamet na sorpresa sanen anengneng ko iray agagik a bibii, a nanonotan ko labat manlapud saray litrato. Say sananey nin pankelawan et say kusina a walaan na lababo, say gripo tan say gas a kalan (diad Novara say danum ed abung so anggapo tan aluto na kiew). Diad labi et sikatoy linma pian bisitaen so Komare Grazia a kaiba toy anak ton si Cattrina. Labay met na saray kakaabay so mikabat ed siak. Diad timmumbok a labi et siak so inawit nen tatay ed sinehan. Sakey ed saray sankarakpan a labi ed bilay ko a tandaan ko ed andi-anggaan, anggad unor ya agew. Diad kaunoran et kaibak si tatay ko, sakbay kon sikatoy inaro a singa panangarom ed sakey ya anggapoy asawa, natan et sikatoy pandinayewan ko tan diad kaunoran et aliknak ya protektado ak a singa ak prinsesa to. Diad antikey, singa ed siak so panakar ed tapew na saray lurem, siak so dinmapo ed sananey a punto ed uniberso.

Koma-siam a kapitulo - Say puerta na tawen.

Antis ya ginmapo ed Sicily, say ina so akaromog ed siak na pasen manlapud bago tan kayari na duay agew et inibaan to ak a mantrabaho. Tinaynan mi so abung a masakbay ed kabuasan: Eksayted ak a maong ed sayan balo.

Diad lolooban to inabrama to ak ed samay marikit si Tlede ya angipaimis ed siak tan binembenan to ak ed lima, sakey a makapaliket tan maong a bii. Inkuanen Tilde ed siak ed Milaes "Hi Bela 15: 19. inyarum - ag kayo ibabaing ya onkerew". Kanian diad sakey a kirem na mata et aromog ko so inkasiak ed balon trabahok.

Naliknak la so baleg tan pian maka-iskor ed sayan pananguman ed bilay na Bela Susa ed primeron panganawnawa so panagregla. Agto amta so dakel nipaakar ed satan a tema, balet manlapud saray istoryan nadngel na saray maedad lan kakaaro to ed Novara, atalosan to a saya so paraan na impagmaliw ton sakey a marikit. Natalosan to ya agto kaukolan itan ya signal bilang bii: sikatoy wala la ed amin ya naaralan to, kabat tan inaro

to. Aliwa la itan a ulsa tan nanirap ed metomolos na kulibangbang. Sikatoy nanlapud arawi tan pigaran minuto ya linmabas ed sakey a mundo ya anggad sananey. Nalmoan ton sikatoy bukbukor to tan proud a maong ed satan.

Kaleganan na satan, ginapoan kon pamilyar ed balon trabaho. Insan saray pukdol na buek so uusaren ed saray amerikana. Saray katat so basaan na espongha tan diad kaunoran et impako ra so axis na kiew diad impangiguyor da ed sikara manlapud amin a dapag. Pinmawil ed siak nen wala ak ed laboratoryo ed Sicily pinamekmek ak ed saray pose ya iiyan ed leksab na kawes. Nia met so pigaran martilyo ya binmatik ed saray gamegamet da. No walay daiset ya agew, pinamaga la ra diad hardin diad karsada, kanian kaukolan koy man-send ed saray mablin kordero na Persia, fora, siming, ya masuké. Legan kon narel ira et labalabay koy onnengneng ed saray luluganan tan totoon linmabas. Pinilit ko ni ingen iray tambutso a gas na saray makina tan sinali kon igalet so inkasiak ed satan a pabalingit na syudad, kanian balo tan makapabuanges parad samay marikit a binmaleg ed puron dagem. Say syudad so nanparada ed silong na pakanengneng ko tan abalang ko ni ingen so kanonotan na panaon. Impaliwawa ed siak nen tatay ko a say agew so naapag ed pigaran oras, bangta sanen manaayam ak ed Castrochania et amtak labat so itatagey tan set na agew. No maminsan et siak so mangaasikaso ed saray katat, sakey a masiken a bii ed tagey a grado so linma pian mansiansia ed siak. Sikato so nansalita ed mainget a Piedmontese tan agko natalosan so sakey a pantalan: "Anton bela, manlapud mbiny ti bentato (ninan so panlapuan mo)? Cama ti (antoy ngaran mo)?". Manguman ak. "Natatalosan ko ak (ag mo natatalosan)?". Sanen amagaan so baog, pinuter na marikit so porma na saray pukdol parad saray managdait ya angiganggan ed sikara.

Kalkalnan naaralan kon iiyan so frissel ya pan-paddy, say pasa ed kaliberliber insan say panlinya. Parad saray dunong ko et ginapoan kon alaen so sinimban pagetta tan diad antikey et siak so inuksoy a kaiba iray tatak parad panretiro. Mas baleg so liknaan ko. Diad panlalako et walay radyo: Maliket kon alikna iray kansion. Insan saray managrefer so ag-akalaknab balet say marikit so walaan na sakey a bloke na yelo a nisuplay na sakey a ginoo a linmabas a walaan na kariton ed saray karsada na baley. Parad siak, balo so panag-inum na preskon danum. Sakey a kiew -apapaltog ya kalan ya ekonomya so amainit ed bilay. Wala so telepono to balet nen kaukolan ton tawagan iray kustomer to et imbaiki to ak ed auntie to, ya akan-makayari ed panagpaalagey ya kaiba toy pigaran trabahador to. Diad saraya, diad tua, anengneng ko ed primeron panganawnawa... balet saya so sananey nin istorya ya, no walay panaon tan pilalek ko, ibagak ed sikayo ed saginonor.

Diad abung ko et maong so kinan ko, diad labi et sikatoy pinmaway pian bisitaen so sentro na syudad a walaan na saray baton atep tan tindaan a walaan na mararakep iran bintana. Nen Sabado et akila ak ed si nanay ko ed tindaan, a mangookupa ed maong a parte na sentro, sanen pinmaway ak ed trabaho nen bandad ugto. Sinaliw mi so tela pian magmaliw ak ya amerikana. Sikatoy in-checker to. Inagaw ko itan diad impangipawil ko ed siak ed masa ed pegley-labi no Krismas. Diad antikey, maliket so bilay.

Sikatoy sinmabin karnabal. Akibiang kami ed sakey a pamilyan asingger ed Biglion diad Galletti Teatro. Sakey a kugip so pakanengneng ed saray maskara a sayaw ed baeten na saray galaw na liwawa na liwawa na sakit.

Diad tinmumbok a Sabado sanen binmangon ak et walay aliwa. Nanakis ak ta ag ni initer na ina ed siak so Magnesia San

Pelegrino. Sinmabi so sakey ed saray kapinsan to a taga-Martina. Kananan ed sikami. Diad ngarem et aliknak so nikadkaduma, singa manampot lay liket ko. Inibaan nen Tatay so kapinsan ya amaarap ed tren, insan kami angangan.

Diad saman a labi et agkami pinmaway ed panagpasyar. Inkuan nen Tatay ed si nanay, "Man-anap ak na kakaaro ed bar." Manga alas-10 na ngarem so pinmawil ed abung to Gemando tan inmepas ya aka-emaman ed amputin lupa to, ya pinabiskeg na mabiskeg ya anggad pagew to. "Tersa, manparaan kayo na sakey ya gulo". Legan ya inkalbo nen tatay so dukolan, siak so nan-apura a kaiba so sakey ya auntie pian tawagen so doktor a 50 metro so kaarawi to. Sikatoy sinmabin tampol, balet diad kaplesan et tinmunda lay amak a manbilay. Diad saginonor et naamtaan mi a say aorta so pinmaway. Balet, wala komon so nagawaan, binmaliw si tatay ed puerta na tawen tan tinmakdang ya amaarap ed tawen. Pebrero 17, 1951. Diad loob na labi et nansiansia ak ed agmakadepensan mata nen tatay ko. Manpapawil so ulok, nanlaok a panag-migrane tan inka-liing ya agla naekal ed satan a kuarto ya amin a bengatla so nagmaliw a mamubusol ed siak lapud saray tasi na agmakanunongan a patey. Agkon balot intundan mannononot ed si tatay ko tan say maruksan kapalaran ya inalagar to ak ed Domodosol, agla makaalis iray luak ta amaga la ra ed dit na panakis. Saman a Dios ya inisip ko ed inkaalis ko ed mankirlap a liwawa ed Straiten Messina, iner so akaamotan to? Akin et pinaulyanan to tayo la? Akin et pinalikdo to ak a maong? Akin et natan ta aromog ko lan say tatay ko so inala ed andi-anggaan? Antoy punto na sayan trahedya? Natan ta say Dios dia ed Domodosla et singa duma, arawi, ag-onsabi, sikatoy singa ginawa ed ambilunget, ag-ipapatnag, ampait, ya agko la amta no kasin manmatalek odino mangibaliwala ed sikato ed nakekeraan ya agew ko. Diad

labi tan labi et agak nan-sileng diad impanbantay ko ed saray mata ed ambilunget a ngalngali maniilalo a diad isabi na agew et ompawil so amin a singa nensaman. Diad saraman a naermenan ya agew, a say pamilyak a ngalngali la manpuera et atalosan da a say paraiso so aliwan pasen parad saray bibii.

Sakey ed saraman a labi, diad masakbay iran oras na kabuasan et atumba ak tan kayari na apairap ya ugip et onlelereg ak ed sakey a masamit a kugip: Nalmoan ko so inkasiak ed lawak, insan pinmatnag si tatay ko ed siak tekep na saray matak tan akaarap ed tawen. Natan et agla nanirap so lupa to tan marakep so impawil to. Masamit ya inmimis ed siak, inala toy limak, nilakap to ak tan ginapoan to ak ya katongtongan. "Say anak ko - inkuan to - say labay kon ibaga ed sika natan et say panangarok, amin ya maong ya labay ko ed sika. Saray sirkumstansya so amaseguro ya ag tayo kabat. Pagbabawian ko ka la.....

No maminsan et nononoten ko itan a kugip tan say unor a biahek, iisipen ko no kapigan ak tawagen na Katawan, labalabay kon isipen a sano ombaliw ak ed puerta na tawen, si tatay ko so manaalagar ed siak, a nankawes na satan a labi a sengegan say sine: kaiba to Dakel so labay tayon ibaga ed sikatayo, kaukolan tayon alaen itan a paliwawa ya aabala ed saman a ambetel a labi na Pebrero ed andi-anggaan. Satan so magmaliw a sinkaabigan a paraan, iisipen ko, pian igapo so unor a biahek.

Nansiansia so ina ya anggapoy ilalo to tan anggapoy pension to ta si tatay et simplin suso to. Amin a betel tan amin ya ot-ot na mundo so naplag ed mairap-bilay a pamilya na saray eignte.

Diad arawi ed dalin mi, ya arawi ed bilay, sikami so bukel na buer ya inguygoy na dagem na desierto.

Si nanay ko so naandi ed inkasikato tan amin a kamarerwa to. Nagmaliw itan ya andi-kakanaan a shell. Say laman to so kinobkob a singa sakey a kiew, agto intunda so pan-leak tan say

abalang ton pakanengneng, diad mangaraldalin a lupa tan anggapoy ekspresyon to, so nansiansian akapeket ed interon punto ya onlad arawin punto, ya amaarap ed ponponan nen Tatay. Nagmaliw itan a singa sakey ya aswang ya inlusob lapud ag-inkayadyari. Natebek ko so bekta sano sikatoy napelag tan onleeksab ed sakey a destinasyon ya anggapoy dalan a paway. Sinali kon yugyogen, kinatongtong ko pian sikatoy paliketen. Agpankelawan a saray betang so sigpot lan binaliw: say anak a bii so manliligliwa ed ina, ya angiistorya na saray istorya to pian iparaan to a manbilay ya anggapoy asawa to tan ontulong ed sikaton nalingwanan. Siak, say panguloan ya anak a bii, so agni 15 años.

Kayari na pangdem pinmawil ak ed trabaho manlapud bago pian manpaalagey ni na pigaran lira. Siak so nanggunaet a mansiansian mabilay so ngalab na ilalo. Balet diad sampot nen nanay ko, agko amta no panon, nayarin diad biskeg na inkaandi-ilalo, diad baetan na sakey ya eyag tan say sananey et inkarga toy interon mundo ed saray ulpo to tan kalkalnan pinmawil ed panagluto na pigaran palda tan panagkawes..

Desimo kapitulo - La Bela Susa.

Nen Mayo met ed saman a taon et nansakit so melag ya agik lapud tipdas tan inala to met itan, ya agto la inkontra so sikato nen ugaw ni. Legan kon walad dukolan et nadngel kon nilukasan nen nanay ko so puerta. Walay nantogtog na kampanilya. Insan nadngel koy boseb nen Zizì tan Micerillo. Napapagaan ak: antis da ak nin balot naawit ed Domodosla pian nanengneng iray atateng tan natan et apabilay da la. Nansiansia ran manga sakey simba, insan ira tinmaynan na medyo adismaya lapud iilaloan dan pinmawil ak a kaiba ra ed Sicily. Nen Nobyembre, sinmabi so sulat nen Bordeda manlapud Nero. Inalarma na ina, ya inlukas to so lima to. Anengneng ko so akis to: Inyanunsio nen Zizó so impatey nen masiken Ian Turi. Sikatoy aromog dan inatey la ed kaumaan na Bordonaro nen Nobyembre 8. Sikatoy mantaon na 87. Diad tinmumbok a taon et wala ni mas baleg a pakadismayaan, sano ag-ingangga so imbestigasyon a sengegan na impatey lapud inkadismaya a walaan na panyo ed

eleng, a naromog legan na impangusisa. Say krimen so ginawa na sakey a bii a kaiba toy agi ton laki, kakaabay to ed lawak, pian takewen so pension na 11,000 a liwang. Diad saginonor et nanlingkor ira ed prisoan a 24 años to tan 12 años to parad kompetisyon.

Lanang ak ya maneermen. Diad daiset ya kuarta et agmo nayarian so onabante ed 5 totoo. Insimbawa nen Miss ed siak so peke ya ag-akapanparehistro pian makapanparehistro parad opisina na pangipuesto. Mabetbet ak ya onla pian nengnengen no kasin walay trabaho, balet dagdaiset so ilalo. Nen Abril 'amtak ya wala ray pigaran bibii ya akalugan ed sakey a pabrika. Agda la kaukolan, saray ama ra so walaan la na okupasyon. Insan linma ak ed opisina pian manprotesta: Mas kaukolan koy mantrabaho nen say arum. Nen Mayo et akaloob ak ed kaunoran ed sakey a pabrika a ditan et ginawa iray elent a banda, saray lubir parad sapatos, saray tape, tubo parad saray alambre na koryenti. Say magunaet a kimey a walaan na sinimban pananguman na 6-13 tan 13-21. Diad saray panaon et linma ak met ed bago pian ibilog so sueldo tan nainawaan ak ed ina.

Agosto so sinmabi. Diad saray bakasyon, kinaukolan nen Comare Grazia so onla ed Siciliw pian anapen so masiken lan ina. Denesidi ko met so ontaynan a kaiba so anak ton si Caterina. Tinaynan mi na tren paonlad Milan insan paonlad Roma, ya diman kami sinmabi ed labi. Wala so pigaran oras ya alagaren parad tren ya onlad Sicily.

Diad istasyon et akaromog kami na saray foam, tan kaiba ed sikara so sakey ya artista na Novara, Salvatore Furnri, tan sakey a sundalo ya agko nanonotan so ngaran ko. Legan ya manpapainawa si Mrs Grazia ed sakey ya bangko nen Mrs. Inyakar da kami ed kuadrado na Esdra pian mangan na gatelya. Singa itan ginmapon nabilay lamet.

Sanen sinmabi so tren a napno la, nanapura si Mrs. Say tren so agsigpot a timmunda tan sikatoy naplag ya akaunat ed saray riles. Siak, si Catrina tan amin a totoo so intawag ed pangikelyaw ko ed andi-anggaan ya ama legan min ipapaway so napno na ulpo balet ta mamilagron mabilay. Agto labay ya awiten ed ospital. Kayari na sakey oras et tinmaynan so tren. Kasakbayan na Mezogiorno et akasabi kami la ed istasyon na Turma Bigiler a ditan kami inlugar so bus ya amaarap ed Novara Siilia, saray bisita na Zizi tan Micerillo.

Inabrama da kami bilang bisita na kagalangan. Diad samay labi ya amin dan talo ed Latvian et agmi la inpirong so mata mi. Si Mrs. Diad saman met lanlamang ya labi et walay abigla: arum a kalangweran a lalaki so nanggawa ed sikami a manse-seret a kaiba so gitara tan violin, balet say uncle Micherillo, so amasyodot ed sikara.

Say ina nen Caterna so angusar ed ngalngalin amin a panaon

ed dukolan. Sikatoy mavidua labat ya pinmaway ed loob na samploran agew pian bisitaen to so masiken lan ina. Diad ngarem et linma ak pian mananap na kaeskuelaan ko tan saray kakaarok ya anawet. Sakey ya agew et anengneng ko met so sakey a kaeskuelaan a linma pian lakap to ak. Inyasingger toy lima to tan kinerew ton ipalugan tod luluganan. Insan agnin balot anengneng so sakey a marikit a manbibisikleta ed Novara. Kabat to labat ed siak si Zizf ya binalaw to ak: "Nagmaliw kan ow, ag ko komon naisip iray ontan".

Diad impawil to ed Domodosla, si Mrs. Kayari na satan a panag-alablabas, sinmabi iray ot-ot na panag-arado. Sikatoy nampakpel labat sanen sikatoy akila ed pamilya to ed pigaran ponsia, a ditan met ak inimbitaan.

Intuloy ko lamet so kimey ed pabrika tan say bago, balet kaukolan ko ray balon eksperiensiya. Sakey ya agew diad imbisita to ed parokya na San Gervacio tan Protacipe, inasinggeran ak nen Don Genetti pian mantepet ed siak. Impaliwawak ed sikato so amin a dusa. Pinaseseg to ak tan inkuan to ed siak: "Mansasabi na ngarem ed ngarem. Ditan mo naromog so presidente na Katolikon Aksion Mis Alemania, ya mangiparungtal ed saray bibii tan mangiter ed sika na dakel ya maong ya simbawa ". Nalmoan kon komportable ak: diad medyo inka-mabaing et ginapoan koy mikaaro. Natatakot ak ya agko amta no panon so mansalita balet diad tulong na Dios et atalonaan ko iray inmunan kairapan. Maliket kon binasak so dyaryo nipaakar ed asosasyon a pandinayewan so angipaalagey ed si Armida Barelli: lapud sikato et inmaligwas so bilay ko. Nen aabuloyan na pabrika so linma ak ed misa ed kabuasan nen 7, ya akabat ko si Don Benetti, ya angipasen ed espiritual ya direktor ko. Nen Simba inopresian koy inkasiak a mansiansia na sakey oras ed bangko na maong a panag-imprinta ed arap na

simbaan. Diad saginonor et inimbitaan da ak ya mila ed Konseho na ACLI. Diad amin na saratan a sipan et aliknak ya importante tan ginawak.

Inukom ak na saray kakaiba na pabrika, balet agko aliklikas so liknaan ko, diad kasunian et impikasi ko ra tan tinawagan ko ra lamet nen antis kon inggapo so turno ya akatongtong da tekep na inka-mabanday diad saray panag-ayaman.

Koma-labinsakey a kapitulo - porselana ya lupa.

Sakey a Simba na tiagew diad presidente na Katolikon Aksion na Alemania et naorganisa so sakey a biahe ed kapalandeyan. Diad daiset a kuarta et akapangibayar ak ed kabiangan na biahe. Sinmabi kami ed bus ya onlad Ggilio, insan kaiba so kable a kable diad Alpe Devero insan ak manaakar ed Crampilolo. Inisip ko so karakpan na kapalandeyan ya asakbongan na saray rosas: saray rodendris, raundo, saray atap ya orkid. Saray asul ya itiklop. Saray hut a walaan na baton atep tan saray bintana a gawad kiew a manlapud saray bintana to et ambalbalangan tan kolor-rosa-a-glonium. Tinepetan ko so Aleman no iner so nansumpalan na dalan. "No naksawan kami ontunda kami parad impake na panangan." Manga alas-1 na labi tinmunda kami pian oninum ed malinew ya danum ya onleleksab ed bato ya amaarap ed lawak. Kayari na impangan, nampikasi tan inkanta, nanakar kami parad ipawil. Manggiwgiw ak ed liket: Agko nin balot inusar so ontan a marakep ya agew. Diad abung et imbagak ed si Mommina tan anengneng ko so sakey ed saray imis to.

Kada panaon ya akaawat ak na post ya post ya nanlapud Novara Sicily: kinerew ton mananap na trabaho ed Domodosola pian nabet to kami. Nalilingo ak ya maong balet malikeliket ak ta walay inarok. Wala met so sakey ya ugaw ya taga Domodosla,

balet agko labay: diad kabkabuasan et oniinum na checcitto tan lanang ya ambalanga so pisngi to.

Saray panagdalepdep ed kabuasan so mangipapanengneng ed dalan na kombento, balet kaiba ed satan et labalabay ko iray ugugaw tan say ideyan manporma na pamilya. Inmatalek koy inkasiak ed linawa na Dios. Pigaran Simba et linma kami ed saray ororismo na kabangibang a bansa. Say biahe na bus so amagulo ed siak, balet say pakpel so linmampas ed pigaran melag a kairapan.

Nen Mayo 1, 1954, ACL a walaan na organisadon biahe: say panag-alay-balor ed santuaryo na Madona et diad kaagwan tan sakey a rally na mapagalang a managpastol diad Biella diad ngarem. Sakey ak ed saray unaan ya mansusubscribe ed sakey ya kaarok tan say nobyo ton si Pireno. 2 bus ya napnoy kalangweran so tinmaynan. Diad limog da et sakey a mabaing a blond a wala la ed sakey a pasen. Sikato so sikato: say komikimey na kompanya na panagpaalagey a ditan et linma ak pian ontawag ed saray kustomer na bago. Imparungtal itan nen Pireno ed siak: sikatoy kapinsan to. Diad agew et agton balot ak pinaulyanan panamegley na pakanengneng to. Pawil ed abung ko imbagak ed ina. Diad labi kayari na impakanengneng ko ed sikato diad silong na balkonahe na kuarto a walad primeron grado. "Nanay, nanay, onla ka tan nengneng mo: wadman so laki ya akabat ko ed Biella". Tan sikato so walaan na kapalduan imis: "Nanengneng mo so korte a manggagawa ed sika". Diad tinmumbok a labi, a tinmaynan a kaiba so kaabay ko, aromog ko itan ed arapan ko. Mabaing ton tinepetan no sarag toy mila ed sikami. Medyo ag ko segurado so inawat ko. Mas dakel so abuyak mi ed panag-chat na yelo. Kayari na impanguman na ngarem ed pabrika et kaiba ak ed abung. Sakey a labi et sikatoy pinaonlak pian iparungtal to ed ina to, a sikatoy inawat ton

maong. Diad bakantin panaon to et inatendian so orungan. Insan saray ugugaw a lalaki tan bibii so nansian, diad sampot labat na miting so pakapinengnengan mi. Akibiang kami met ed saray miting na ACLI.

Si nanay ko, anggaman nanlapud Sicily, ya ag-akapaway a bukor so duaran ugugaw a lalaki ya manaaroan, inikdan to kami na kompiyansa tan ginapoan mi so mareen a biahe. Inkuan nen Giuse ed siak ya kabat to si tatay ko: say pamabaleg na kuarta, say 4 ya anak to tan say tatay labat ya mantratrabaho, nen ugaw ni so ginawa to parad saray pinansyal na saray barrack ya pigaran kundang manlapud abung to. No maminsan et awiten to ray sapatos da pian apigeren si tatay ko. Dinengel ko so liket.

Inistorya tod siak so sananey nin bengatla: sanen nen Setyembre 16, 1950 et linma ak manlapud Roma pian makasabi ed Domodossolla a nabet mi. Si Giuse, singa tatawagen ko ni, so sinmabi ed bisikleta parad Masanton Taon. Sakey ya adbentural a biahe: sikatoy ginmapo la manlapud Domodosla a kaiba so sakey a pari manlapud lawak a maples a nan-timla a walaan na saray botas ed palandey. Ngalngali imposible so panumbok ed sikato. Tinmunda labat nen anengneng toy tanamanan na gulay pian mangala na pigaran sala. Diad kapegleyan nen Jose et sikatoy tinmaynan a bukor. Strada a manggagawa na managlako ed karsada a walaan na daan a bisikleta a napno na bilis ya ilako. Nanggawa ray kompanya angkad Roma.

Agosto so sinmabi. Insara so pabrika ed saray bakasyon tan nandesision ya onla tan anapen so pink ya atsik ya walad kapokdulan ed Lake Mergozo parad sakey a komportable. Kinerew ko ed saray madre ya angasikaso ed abung ed loob na pigaran agew. Kapkapangibaga ko la ed sayan ideya ed si Giuse. Diad abung et wala ni ray arum ya bibiin manbakasyon. Kaiba ed sikara so pamangkin laki na madre. Diad kabuasan na koma-15,

say ponsia na Asumsis, pian manpraktis et tinawag to kami ed kuarto to kayari na Misa. Pinano to so lupa na nanduruman krema, maskara tan saray kolor na saray kolor: singa kami wax ya estatua. Parad panangugto, anonotan na madnn so apo to: aliwan nantutumbokan ya ontan so intago to ed sikami.

Diad ngarem et akanengneng ak ed lawak manlapud bintana ya anengneng ko si Giuse. Agko labay so ompatnag a walaan na satan a porselana a lupa. Say pakanengneng ed siak ed puerta so ngalngali agmakabidbir ed siak. Kinmerew ak na dispensa ya angipaliwawa a satan so nan-eksperimento tan say arum nin bibii so apasimbalo met. Diad ngarem et inawit mi so hardin na abung. Diad bandad labi et inabrasa to ak: "Manengnengan kayo lan tampol, diad Domodosla, balet ta malinis tan presko so lupa to a singa nensaman".

Duaran -impan-ebak ya kapitulo - Bayo.

Kayari na duaran simba na bakasyon so angigapo lamet ed kimey na pabrika manlapud 13 anggad alas 9 na labi. nengneng mo. Diad alas 9 na labi, say siren so nantogtog tan say pusok so ginmapon mabiskeg a mantiktik. Intatak na managtiklop, diad paway na puerta ed semi -ambilunget so sakey a bisikleta. Sikato so linma pian abeten to ak, a mabaingan ya ninmengneng ed siak diad lupa tan inkuan to: "Kanian labalabay ta ka". Pinayurong to ak ed baston tan inibaan to ak ed abung. Simpli labat so nansaliwan min maong a panangibano. Saya so ngalngalin inagew-agew ya inulit-ulit. Nen Simba na ngarem et walay pigaran impanakar na bisikleta ed kabangibang iran bansa. Sakey ya agew et inawit to ak ed abung to pian ipaamta ed siak si tatay tan nanay, duaran agagin bibii tan sakey ya agi. Kalkalnan sikatoy angipakabat met ed siak ed saray tiyo tan kapinsan bilang kaaro.

Say mummy ko nen anengneng to kami manlapud balkonahe so nanggawa ed sikami ya ontatdang ed abung. Legan ton idrowing itan ya ugaw, agak akapandesision a maong. Diad 8 Disyembre, say agew na Importante a Panlukon, say agew na ngaran ko, say kampanilya. Sikato so prangka, ya angiyawat ed

siak na bouket na ambalangan panagpatey. "Nanay, impawit ed siak na Gause iray pilalek!". Agaylan pakadismayaan diad impangilukas to ed nota: aliwan sikato, noagta sakey a 14 -taon a laki so ag-inisip. Insulat itan "Inarok ka" ya walay pirma. Nayarin inisip ton siak so kaedaran to.

Diad Bituspes na Paskua na Paskua et imparungtal toy inkasikato na baleg a makolor a plorer a napno na tsokolate tan kard na panangibano. Sikatoy akisalamatan ko tan akila ak ed masa ed pegley-labi. Diad impawil to ed abung to, inkuan tod siak: "Nabuas et kaukolan koy mila ed pamilyak pian manmerienda ed saray kakanayon ko. Nanengneng mi lamet ed Santo Stufono". Diad kabuasan na koma-26 inkuan ko ed si nanay ko "Agko la onla ed saman ya ugaw, ipawil ko so plorer, agko labay so mankomit ed inkasikara". Tan sikato so graben itsura: "Sika so manbabaliw, sarag mo itan no ag ko ni angan na tsokolate".

Diad tinmumbok iran agew et sinmabi si Giuse a singa dati pian awiten to ak ed trabaho. Diad abot na karsada a manaakar odino diad baston na bisikleta ngalngali ko la inarap so salita. Diad unaan na taon 1955 linma ak ed Misa. Sikatoy wadman met tan diad kaunoran et kaiba to ak ya onsempet. Diad puerta inkuan to ed siak, "Naamtaan mo no antoy walad nonot mo ya abuloyan to ak ya manirap ya singa saya?", Tan sikatoy binmetag. Satan a tetek so amalabas ed plorer tan amaimis ed sikato. Inikdan to ak na peelvis tan inkuan to: "Diad sayan ngarem et makaonla ak ed saray Veser ed Monte Calvario. Walay pelikula ya i-screen kayari na saray Vers ed Sirkolo ACLI". Inawat tan inkumustak so sakey tan sakey. Sikatoy inreport ko ed abung tan inkuan nen nanay ko a maliket: "Say maong ya ugaw a singa saya so agto la naromog".

Diad alas 2 na ngarem et tinmaynan kami parad Kalbaryo ed

gilig na mula na saray kapilya na Via Krusi. Aminsan ed santuario et kinanta mi iray Vess tan kayari na bendisyonan et linma kami ed klab. Agko nanonotan so titulo na pelikula, balet makapakesaw a tuloy itan, kanian improponi ko so ompawil ed syudad diad Cinma Catena, a ditan et makapanggayaga kami na mas maong a pelikula, ya apauloan na "Biolete".

Nen Abril, diad gilig na Lawak na Vigezo a kaiba na tren tan Centoball, mila kami a kaibay atateng to ed piesta na saray manlulugan ed Locano. Naamtaan mi so padrino nen Giuse, ya angiparungtal ed siak bilang "noby". Inyan to ray lima to ed bulsa to tan angala na 10 Prass na Swiss ed pitaka to, inter to iratan ed si Gause tan inkuan to "kapigan so pankasal mo?". Nannengnengan kami ed lupa, agmin balot itan nantongtongan.

Diad tinmumbok iran agew et ginapoan min binayuboan so ideya na kasal. Nantongtongan mi met itan diad abung. Nanliketan nen Mommy balet kaiba ed satan so daiset a kipapases ed pinansyal. Dagdaiset so asaliw mi na pigaran papel tan linen. Wala ray partikular a pankaukolan mi. Linma kami ya nananap na melag tan simplin apartment. Nalmoan mi itan ed distriton Motta tan nannengneng kami ed agew na kasal: Lunes 19 Setyembre. Linma ak ed tindaan na tela a tela pian ompaway so lace parad kawes na kasal tan inawit ko itan ed samay biin si Til-Pelliia, a naynay ya insipan ton i-pack ko ya sikatoy walaan na panangaro.

Diad baley et kaukolan ton pirmaan si nanay ko lapud menor de edad ak ni. Malikeliket met iray atateng nen Giuse. Diad parokya nen Pelsos Pelland imbaga to ed sikami iray mararakep a salita na panamaseseg: "Mansiansian simpli so pananisia to pian arapen iray liket tan ot-ot a reserba na bilay. Pakaromogan ta ka na ambalangan apalabas diad gilig na ave".

Wala so pangiparaan ed listaan na kakanayon tan kakaaro a

pangipasabian na saray pabor bilang kustombre. Pigpigara labat so bisita. Inkuan na ina na ina "duara kada pamilya". Tira Tira nakasabi mi 35 totoo. Saray testigo so napili: Tiyo Carmelo Di Gigo tan parad siak Pierno, say arkitekto na aral mi. Sakey simba antis na kasal, say o olibon kaiba nen Don Giuspep Brica so amaarap ed sikami na party. Inpinta na katawan a Furiga so lirato na panangibano ed pisara tan nanggawa na pergamo a kaiba so listaan na kakaaro. Wala met so lamisaan ya asakbongan na saray pastry tan iinumen. Diad ouar et anggapo ni so party a singa satan. Say Kolehiyo na Santa Gervaci tan Protacia et walad panaon na panagpasimbalo tan say dakulap so napno na saray debris tan batobato, balet arum a mabulos a bibii so nanggawa na anggaay nayarian da pian linisan itan bilang panangigalang ed si Jose tan Concrete.

Nen Setyembre 16, sinmabi si Zizì tan Micerillo, lapud ngalngali la mankasal si Concretena tan kaukolan toy mila ed altar a manggagawa ed pasen na ama ya anggapo la.

Kaleganan tonya, sinmabi so pigaran regalo: sakey a managgaway kape, sakey a gilingan na kape, rosoli ya salming tan kutsilyo ed saray kakanayon tan kakaaro ya akaawat na pabor na kasal, sakey a bateria ed kusina a nanlapud Pierno tan tiyo. Say bii Katoliko ya aksion so angiter ed sikami na lirato bilang suso na Masanto a Pamilya, say assistaan ya si Don Betetti na alay abig a berdin plorera a rosas a walaan na pilak iran dekorasyon.

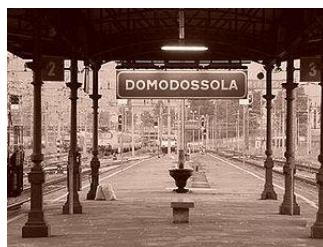
Abayag so labi na eve. Nononoten ko si Mommy ya nansiansia ed taloran ugugaw tan daiset so kayamanan to. "Wala so daiset so pananisia yo, say eskuelaan na ouau so ag angibangat ed sikayo a diad bilay et wala so lawas pangitarya?", inkuan ko ed inkasiak. Nen Lunes 19 et bin mangon ak nen alas-siete. Sinmabi si Mrs. Insulong to tan inyan tod siak so sakbong ya sinaliw ko ed

Milan. Diad 9 so sinmabin taxi pian awiten to ak ed simbaan. Nagugulo ak, akaromog ak na dayat na totoon manbabantay ed siak. Si Giuse so wala la'd altar ya manaalagar ed siak na mazzono na orange ya rosas, katekep toy agi ton si Rosa lapud say ina ton si Olimmpia et masyadon eksayted ed samay inmunan anak a laki ya akiasawa. Akila ak ed sikato ya kaibay tiyo to Micherillo ed apalabas ya ambalanga.

Ginmapo so masa. Eksayted met si Encholor a si Pella. Nanonotan ko so sakey ya ag-atalo a homill, say bendisyon na saray singsing, say siper na katooran ed interon bilay tan, diad sampot na seremonya, saray pirma. Diad paway ya ina nen Pireno, ya nagmaliw met ya ateng ko ed saman ya bekta, inyan toy badge na saray bibii na Katolikon aksion ed pagew ko.

Kapitulo komalabintalo - Balon bilay.

Kasumpal na selebrasyon ed simbaan, tinumbok to so panrepresko ed bar nen Gdazzi nen say si Castazazo. Diad baeten na sakey ya angob tan say sakey et parad saray bisita et inala mi so apertif panamegley na pigaran pizza tan pastor. Kumusta tan sakey ya espisyal ya angoban ed saray katungongan ya Olimben tan Armando ya akila ed si Mommy pian awiten so maleta, insan batik ed istasyon pian onla ed 12 tan kakapat na tren parad honeymoon.

Nanakis si Mommy ed Dirotto. Linmoob kami ed lugar. Inyanunsio na staff so itaynan a kaiba so siwit legan ya indaulo kami nen Giuse ed bintana parad unor a pasen. Ginmapo so adbentura na bilay tayo.

Diad insabi mi ed Florence nanakar kami ya amaarap ed hotel ya ipapanengneng nen Mrs. Diad luho a lolooban et sikami so inabrama na musika, insan inibaan kami na mayordomo ed kuarto ed komatlon grado. Parad sikami et balo so amin, anggano naugip kami ed doblin dukolan.

Diad inmunan agew ya binmisita kami ed syudad, diad samay komaduan inyakar mi ed plasa na Michagelo et ditan mo nandinayewan so amin ya Florence. Inlitrato mi: Say kamera nen Giuse a walaan na royo so nayarin mangala na waloran andeket

tan amputin litrato.

Say komatlon agew ya onalis parad Roma. Mas abeba so hotel lapud kaukolan ya magenap so kuartan ilalaok ed saray bagat. Intunda mi so pigaran agew pian bisitaen so apatiran basialiko ya anengneng nen Giuse ed Masanton Taon tan say subol na Trevi. Pinmawil kami met ed fontana deller ed saman, nen saman ed bantog a labi na '53 sanen naplag si Mrs.

Sinmabi so panaon pian onalis parad Sicilia. Kayari na andukey ya impanbiahe, sinmabi so tren diad Calabria tan diad kaunoran et manlapud Villa San Garvanni et anengneng mi si Sicily. Nanggayagaan nen Giisepepe so saraman a bekta: say tren ya akakarga ed Ferry-Puyok, say Madonon diad tagey na daongan na Messina.

Diad istasyon et wadman so panalagar ed samay tiyo Carmelo ya agi na ina a kaiba toy asawa ton si Geetana tan saray anak ton si Roseta tan si Antonita.

Inabrama da kami bilang duaran prinsipe. Tinmundu kami na duay agew diad imbisita mid si Messina: say orasan na Duomo ya anengneng ko nen ugaw ak ni, say Madonna et si Montalto tan arum niran mararakep a tuloy a kuadrado.

Sakey labat so depekto ed satan ya abung: diad oras na panangan, saray tiyo tan kapinsan so aka-ayos tan imbes ya onyurong ed lamisaan et inkuan da: "Manakar tayo ed dayat". Siak tan si Giuse so angipawil ed siak a sinmaew a kaiba so agto gula. Manga alas-11 na labi et sikatoy pinmawil ed abung tan say auntie to so linma pian manluto. Sakey a labi et inyan to iray kuhol ed sarsa a walaan na shell, balet say importante et say panangaro, aliwan saray ugali.

Diad komatlon agew et inibaan da kami ed tren a walaan na pigaran lua. Diad istasyon na Pilalek ed Turro et walay si Tiyo Micerlolo a kaibay drayber na taxi pian makasabi ed Novara. Si

Zzì, Auntie Marcachia tan si Tiya Peppia so manaalagar ed sikami ed bansa. Talagan singa sinmabi so Prandos na Domodosla.

Diad tinmumbok ya agew et linma kami ed Badidiaveccha pian anapen so masiken na ama a si Conceta tan tiyo, agagin bibii tan agagi nen tatay. Diad plasa a walaan na tabako na lola, dakel a manaayam ed saray baryo so nantiton no siopay kabat to ak nen ugaw ak ni tan maksil dan nanonotan so arum a totoo: "Sinmabi so kriententina a kaiba toy asawa to!"

Angob, lakap, ambalangan lupa. Singa ed siak so kugip ko. Eksakton limay taon lay linmabas manlapu nen tinaynan ko so bansa.

Kalabas na duay agew ginawa mi so driver mi na taxi "Cuzi I Luuu" diad Taorna. Diad alas ugto et inyakar to kami ed restawran, a ditan et sikami so inserbian na amputin gwantes. Nannengnengan mi nen Giuse ed lupa to: "Kasin say kuarta so magenap parad sikami?". Si Taora ya binisita insan si Castelmo ed silong na delap, ya amaarap ed labi ya akapawil kami ed Novara, a naksawan la balet napnek kami.

Say tinmumbok ya agew et panaon la pian makapawil ed Domodosola. Saray sipan na balon bilay so manaalagar ed sikatayo.

Koma-labinapat a kapitulo - Say immunan ubong tayo.

Anggaman akagapo ak la ed impanbiahe mi ed Domodosla nen dekada 1950 tan '53, singa ginmapo ak la ed primeron panganawawa: Linma ak dia pian minengnengan na balon bilay ed duara.

Sanen akalugan ed tren diad Perry-Bal so linmugan kami ed terasa pian nanengneng so Madona ya del pordo tan kalkalnan makaalis si Sicily.

Diad sakey a lua et pinmawil kami ed karwahe, ya akayurong kami ed saray tablan bangko. Insan wala ray bun.

Aminsan ed samay labi et ginapoan mi lan gawaen so madre ya akabitin so beklew mi. Kada ontan et ombangon kami pian onnengneng ed bintana. Diad saray importantin istasyon, impaanata na partikulo so ngaran na syudad. Diad saray Naps ed gilig na dalan et saray "guagoni" ya nanlako na pizza. Man-smurly la ra ya akauna na kuarta manlapud saray manbiabiahe, insan ontaynan so tren tan nansiansia iran kuarta tan pizza ed sikara.

Kalkalnan inasinggeran mi si Milan. Diad tren paonlad tren a naliknak so emosyon ya naeksperiensya nen unaan 5 taon ed asasakbay: Lake Maggere, saray Palandey na Ossola, saray baton-balaten. Diad sayan panganawawa et kaibak so asawak ya si Giuse. Kasabi na ngarem et akasabi kami ed destinasyon.

Wadman si Mammin tan say ama nen Giuse Armando so manaalagar ed sikami. Sakey itan a party: no sarag da komon so manggawa na kampanilya.

Maples ya panangugto manlapud Ina Olimmpia insan diad balon ubong tayo ed distrito na Motta pian makapainawa. Diad timumbok ya agew et intuloy ko lamet so kimey ko ed pabrika tan pinmawil si Gieuspe ed pasen na panagpaalagey.

Say kanonotan so linma ed si Mommy lapud aliwan pananuportak, balet say espiritual a direktor kon si Don Beetti so amaseseg ed siak a manpikasi, ya impaseguro ton dakel a totoo so angaro ed sikara. No maminsan et sikami nen Giuse so oonlan manmerienda diad abung to, tan sikatoy nanliket. Kaleganan na satan, akaromog la na trabaho so sakey ed saray agagik a bibii diad impangusar to na balon suporta ed pamilya.

Agnambayag et impakabat mi ed Mammin, ed si nanay ya si nanay tan tatay Armando ya magmaliw ya ateng no Hulyo.

Ginapoan kon nalikna iray sakit a malukon balet ta say obligasyon na kimey so ontawag. Insan saray trabahador so ag-asalimbengan a singa natan. Mas maong so akaromog na trabaho nen Giuse nen say panpaalagey ed paway: sakey a pabrika na kiew a singa saray dukol parad saray bariles, kagawaan pian naukbaran so ske na bagoy karnero tan ontan met ed saray "pinsan" (kahon). Diad komaliman bulan et ginapoan mi so panagpasyar ed saray tindaan pian anapen so wheelchair parad magmaliw a kapangiyanan. Ondarakel so kalapar nen say sombrero ed lolooban tan kaukolan min desidien ya umanen so abung.

Insan wala ray ahensia, linma kami pian mantepet dia tan diman. Say panangiter so nanggawa ed sikami a naromog so apartment ed komaduan grado na sakey ya abung diad panamegley na Escacino, ya asingger a mismo ed ag-onkikiwas.

Diad antikey a panaon et inorganisa mi so inyalis. Wala kami la ed sentro na syudad, balet aliwan arawi, mas asingger ed kimey ko.

Say binulan ya upa et 8,000 a lire, para labat ed pakaskasin sueldo mi, balet say apartment so makapaabig tan maliwawa. Diad sular et nayarian mi met so walaan na duaran metro na dalin a ditan et mantanem na saray ambalingit a tanaman tan

rosas, say pilalek ko.

Naawat iray tombok ya alinisan mi iray kuarto tan inkawes mi ray bintana ya walay mararakep ya tolda nen Mantua tan lace ed kusina. Kayari na impanggalaw, nantultuloy so bilay a normal. Lalon napatnagan so eges ko. Sakey ya agew et tinepetan ak na katrabahoan ko no kapigan ak makasempet ed inka-ina tan binagaan to ak ya onla ak ed gynecologist. Kanian inala ko so inkaturo ed pribado. Ngalngali ak la binalaw na doktor lapud abayag lan inalagar to: "Ag ka makapankimey kayari na komanem a bulan tan wala ka la ed komapiton iyaaligwas: nanrisgo ka". Diad kaimbuasan insabik so dokumento ed opisina tan inkuan met na empleyado ya anggapoy kakanaan ko.

Kaleganan na satan, ipaparaan ko so tren diad pankikimey ko ed panag-golfnini, kamiseta, sapatos tan lampin a naala ed saray daan a papel ya angitarya ed siak na si Mommy.

Linma kami met pian saliwen so wheelchair, ya imparaan ko ed saray sapin ya aburdaan ko ed siak lapud neutral iran kolor, ya agko amta no laki odino bii itan. Diad kaunoran diad labi na Hulyo 2, abuyak so danum tan akaparaan la so maleta ya impaway mi ed ospital. Inkuan na gynecologist ya akabisita ed siak ed si Gise ya sarag toy onsempet. Ginmapo la so kimey tan manga 20 oras so inlabas. Diad tinmumbok ya agew et sikatoy pinmawil ed inka-ina legan kon manaalagar ni ed kuarton panag-anak.

Diad sakey a punto et nianak so sakey ya ugaw tan say nars so linma pian ipasabi itan ed ama na kapangiyakan, a ngalngali la mauges so liknaan to ed emosyon. Kayari sakey oras et apalakap to so inmunan anak mi, a tinawag ton Armando bilang masiken to. Kayari na pigaran oras, impaamta met ed saray ateng, tiyo tan kapinsan. Singa itan so unionan anak manlapud interon mundo.

Kapitulo komaliman - Misalamat kami ed Dios...

Saray nars na departamento na panag-anak kayari na pigaran oras manlapud inkianak da so angiyakar ed siak ed dukolan na sayan pinalsa na karne tan pukel. Inataki ra itan ed siak. Likud ed samay monyeka na pezza ya akabalkot na Zzho nen ugaw ni.

Say ospital ya panayam ed saman et sakey simba. Antis kamin pinmawil ed abung mi linma kami ed simbaan na ospital parad "panlinis", sakey a bendisyon na pari.

Diad ward amin et akaparaan lan onsempet, balet ta ginmapon inmarap itan ed ulok. Sinalik so petang: 39. Kaukolan mi nen monyeka mi so ontunda ni duay agew. Kalabas na Huwebes 12 et ngalngali kami lan inmabig ya sinmempet kami. Simba 15 Inyakar so Armando ed balon wheelchair ya anggad si tatay na Giispep, say kaaron Mariuccia Madrine tan say diosa Basililio a kaaro na oood. Agko aliketan so onatendi ed satan ya ebento lapud sinimbawa na saray maedad la so panayam ed abung. Napnek ak ed impangiparaan ko na melag a panrepresko.

Say bilay anggad talora so duma balet ta medyo maong so impakaawat ko. Dakel so gatas ko, say ugaw so binmaleg tan sikatoy inawit to kada simba ed sentro na inkaugaw to pian kontrolen.

Makapaermen ta ginmapo lamet so kimey na pabrika diad sampot na duay bulan. Insan wala ray eskuelaan na panag-surber. Inmabobon iray masiken ya sikatoy asikasoen da ed sakey simba.

Sanen ginawak so round na anemiran Gaga, sikatoy binerep tan sikatoy inawit to ed destinasyon to. Diad ag-akaliknan irap na sayan ugaw tan siak so nanakis ed sikato.

Makapaermen ta agko nayarian so ontaynan ed trabaho. Kalkalnan, tekep na pananisia, intuloy mi so taloran -dalan a

biahe: saray inmunan tagano na ugaw, saray inmunan kundang so makapakelkelaw a bengatla. Say inmunan agew na asym et diad kaunoran et akaromog na mas makagunggonan trabaho. Diad loob na pigaran taon et ginawa to so manag-asikaso ed saray eskuelaan ed elementarya, kanian sikatoy tinawag ed Munany pian okupaan to so pasen a panlapuan to.

Kanian pinalsa so sakey a nengneng pian itilak so kimey ed pabrika tan idedika so inkasiak ed samay ugaw ya manaalagar a mangiter ed sikato na melag ya agi. Nen Agosto 17, 1962 et aliketan kami diad inkianak na komaduan anak mi. Si Luciano so malinew ed baog ya blond so buék to, kabaliktaran nen Armando. Sakey ya engkanto. Simba 26 so abautismoan ed si Dad Giuse, say hodnan Maricin Mariuucia tan say madrina ya si Antonio ya agi nen Giuse. Ontan met ed sayan panganawnawa et kaukolan koy mansiansia ed abung. Kayari na panaon na panag-anak et tinaynan ko so kimey pian idedika so inkasiak ed duaran mararakep ya ugugaw.

Nen Oktubre 1, 1962 Armando ya asul so pron tan say tiklop ed abaga so angigapo na inmunan elementarya. Inmatalek mi itan tekep na pigaran lua ed managbangat na Leopatdi.

Diad saman met lanlamang a panaon, say mayor na Domodoslala so nankompisal ed si Gause diad impangiyopresi to ed sikato na panayaman diad komaduan grado na biling na syudad, a nansiansian bulos sanen nanretiro la so mensahero na munisipyo. Diad pigaran agew et inorganisa mi so iyalis. Diad sentro et walaan kami na amin a ligliwa. Diad labi, akasara so baleg a puerta, sikami so manuley ed syudad. Nayarian mi so manligliwan onatendi ed saray ebento manlapud balkonahe na opisina na mayor. Manlapud saray bintana mi et anengneng mi so kabiangan na tindaan manlapud sentro na tradisyon.

Kaleganan tonya et ginawa nen Lucian so inmunan kundang to:

sikato so nagsaliw a maskot na saray employado na munisipyo.

Pian niliber so Gisese labay koy man-imbento na trabaho. Ginapoan koy mankawes na bintana, dukolan tan unan na kakaarok. Say boses so nitaytayak tan kanian siak so nagsaliw a "lalaki na saray kurtina". Diad libren panaon to et naaran ton iparaan so asamblea na basura tan pisalamatan so Dios et makapanggayaga itayo na mas komportablen bilay.

Nen Oktubre 1, 1968 ginmapo met so eskuelaan ed samay maestra Lisa Cerri.

Maples so impanlabas na panaon. Diad tiagew et nanbakasyon kami ed kaliberliber na Italia a kaiba so tolda a panagkampo. No maminsan ed Sicily ed baley mi.

Nen Hulyo 1973 et mankakampo kami ed Val d'Aosta tan ginmapon awalaan na unionan sintomas na panaglukon. Nen Pebrero 16 '74 say melag ya agi ton si Daniela so sinmabi parad si Armando a ngalngali labinwaloy taon to tan labinduay taon to la. Saya so panaon na karnabal tan saray totoon nanimaton ed pink a pana ed puerta na baley so angipasen a sakey itan a panag-ayew. Sinimbawa kami na pari na parokya ya selebraan so bautismo ed labi na Paskua, si Madrina Say kaaro a si Gianna tan diosa ya uncle so akagamor na si Benito.

Itaynan iray superterisyon, diad sayan panganawnawa et akibiang ak met ed ebento nen labi na Abril 13. Say tinmumbok ya agew ed ugaw a sanlasus so naimbitaan a manrepresko.

Binmaleg met si Daniela tan natan et maedad tayo la. Say taloran anak mi so angiter ed sikami na 7 ya apo: Stefano, Virginia, Greta, Lorenzo, Rebecca, Leaizia tan si Matteo.

Say istorya so manampot. Nen Setyembre 19, 2015 ya sinelebraan mi nen Giuse so 60 taon ya impaniba mi.

Misalamat kami ed Dios, say Madona tan amin ya angaro ed

sikami.

Say Maza Conceta Magrio, ya inyanak ed Novara et Sicilia nen Abril 18, 1936.

Indeks

1. Say pamilyan abung.	7
2. Diad paway na mundo.	15
3. Saray galaw ed buer.	27
4. Larak, sakoy tan mauges a mata.	38
5. Saray owl.	45
6. Perdonaeñ ak nen Vossia (say liwawa na saray bitewen)	51
7. Emilia	59
8. Say itakas na saray akmon.	65
9. Say puerta na tawen.	72
10. La Bla.	78
11. Porselana ya lupa	83
12. Bayos	87
13. Balon bilay	92
14. Say inmunan ubong tayo.	95
15. Misalamat kami ed Dios...	99

